

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG

KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

SKOLEÅRET 1952—53

Statens pædagogiske Studiesamling
København

ESBJERG
KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

Beretning

for skoleåret 1. august 1952—31. Juli 1953

SKOLEDIRKTØR N. P. ANDERSEN

Det der skal du vist være et sytårl.

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 31. marts 1953.

Esbjerg skolekommission:

Direktør G. Ulrik, formand.
Ingeniør H. F. Hoffmeyer, næstformand.
Landsretssagfører J. Bødker.
Bogholder S. Ødum Jensen.
Typograf Sigurd Borch.
Smed Johs. Pedersen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Pantefoged L. M. Nielsen.
Arbmd. Aage Andresen.
Fru Else Svarrer.
Forretningsfører Emil Nielsen.
Fru D. Kaae.
Fru Grethe Kodahl.
Eksp.sekr. Viggo Madsen.
Læge Henning L. Jensen.

Esbjerg byråds skoleudvalg:

Skoleinspektør frk. Margr. Hald, formand.
Overlærer S. Holt Jensen.
Overbibliotekar frk. Ingrid Vig Jensen.
Smed Johs. Pedersen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.

Ungdomsskolenaævnet for Esbjerg købstadkommune:

Fiskeeksportør Hans Clausen	(v. a. Esbjerg byråd), formand.
Lærerinde frk. K. M. Nielsen	(v. a. Esbjerg byråd),
Smed Johs. Pedersen	(v. a. Esbjerg skolekommission),
Forretningsfører Emil Nielsen	(v. a. Esbjerg skolekommission),
Viceinspektør Karl Bruun	(v. a. Fælleslærerrådet),
Lærer Max Søndergård	(v. a. Fælleslærerrådet), næstform.
Murermester Ove Rasmussen	(v. a. Arbejdsgiverforeningen),
Arbejdsmand Chr. Kjeldsen	(v. a. Arbejdernes fællesorganisation),
Læge frk. Karen Frandsen	(v. a. Dansk kvindesamfund),
Skoleinspektør N. Sæderup	(v. a. Arbejdernes oplysningsforbund),
Fiskeskipper Jens S. Christensen	(v. a. Esbjerg fiskeriforening),
Husmoder fru N. Bendixen	(v. a. Husligt arb.forbund),
Kontorbestyrer H. P. Philipsen	(v. a. Amts arbejdsanvisningen),
Fru Agnes Nielsen	(v. a. Esbjerg husmoderforening),
Henry Mogensen	(først. for de kommunale fortsættelses- skoler),
Skoledirektør N. P. Andersen	Sekretær og tilsynsførende.

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceinspektør Karl M. Bruun, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet

ved Boldesager skole:	Kommunelærer Arne Schmidt,
» Danmarksgades skole:	» Th. E. Thomasen,
» Gammelby skole:	Overlærer E. Z. Suhr,
» Jerne skole:	» Kaj Jensen,
» Rørkjær skole:	Kommunelærer J. Holmberg,
» Stormgades skole:	Viceinspektør Karl M. Bruun,
» Vestre skole:	Overlærer Jacob Andersen,
» Østre skole:	Viceinspektør H. A. Hansen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør,
 M. Skov Nielsen, fuldmægtig,
 Dagmar Jensen, overassistent,
 Karen Marie Petersen, kommuneassistent,
 Dorit Feldberg, kontorassistent,
 Inger Møller, kontorelev.

Skolevæsenets kontor:

Skolegade 54 (fra 1. juli 1953 Kongensgade 34).
 Telefon 4040, lokal 340, 341 og 342.

Skoledirektøren træffes skoledage undt. lørdag kl. 14—15 (privat: Havnegade 83, tlf. 1113).

Vikaranvisning og ekspedition kl. 7,30—12 og 13—16. Lørdag eftermiddag er kontoret lukket.

Esbjerg kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	kst. skoleinspektør E. Skaarup tlf. 3176, priv. 3432.
Danmarksgades skole (D):	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
Gammelby skole (Gb.):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592.
Jerne skole (J):	Skoleinspektør P. Wåben tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør John Jensen tlf. 2163, priv. 854.
Stormgades skole (S): m. pavillonen i Grådybet (tlf. 4514)	Skoleinspektør S. Laursen tlf. 289, priv. 2150.
Vestre skole (V): m. Anneksskolen og Vester- havssk. (tlf. 3913)	Skoleinspektør N. Sæderup tlf. 395, priv. 2238.
Østre skole (Ø):	Skoleinspektør frk. Margr. Hald tlf. 308, priv. 775.

Veldbæk skole (Ve): } Førstelærer Axel Knudsen
 Tourup skole (T): } tlf. 4384.

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler:

Forstander Henry Mogensén, tlf. 3173 (kl. 14—15).

Husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen, tlf. 3678.

Skolevæsenets hygiejniske foranstaltninger:

Skolepsykiater: Overlæge, dr. med., Ib Ostenfeld, Vester Vedsted.
 Reservelæge B. Jørgensen, Thisted.

Skolepsykolog: kst. konsulent Erik A. Matthiessen, Kronprinsensg. 33,
 tlf. 2801, priv. 2801.

» : Fru Birte Binger, Kronprinsensgade 33, tlf. 2801.

Lægeaut. talelærer: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4040, lokal 343,
 priv. 3015.

Socialrådgiver: Frk. Iris Mogensén, Boldesager skole, tlf. 3176
 kl. 8—9 og 13—14.

Skoletandklinikken: Overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen, Danmarksga-
 des skole, tlf. 1020. Rørkjær skole tlf. 3459, Boldesager skole tlf. 3699

Skolelæge: L. M. Jakobsen ..... tlf. 3200

» H. Marqvård ..... tlf. 2271

Skolelægerne træffes på skolerne til efternævnte
 tider:

Boldesager skole : torsdag kl. 8, tlf. 3699

Danmarksgades skole: onsdag kl. 10, tlf. 4043

Gammelby skole : torsdag kl. 10

Jerne skole : torsdag kl. 9

Rørkjær skole : torsdag kl. 11, tlf. 3459

Stormgades skole : onsdag kl. 9, tlf. 3589

Vestre skole : onsdag kl. 8, tlf. 3595

Østre skole : onsdag kl. 11, tlf. 3588

Specialister: Overlæge S. Fr. Nielsen: Høreundersøgelser ..... tlf. 2212

Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg

Sanatorium (tuberkulinprøver og røntgengen-
 nemlysninger) ..... tlf. 1010

Skolesundhedsplejersker: Frk. Ellen Jepsen Degn, tlf. 3459.

Frk. Warla Østbirk, tlf. 4043.

Frk. Beate Hansen, tlf. 3589.

Frk. Helga Christensen, tlf. 3699.

Skolebygningerne

(pr. 31. juli 1953).

Esbjerg kommunale skolevæsen råder over følgende bygninger.

Opførelsesår		Forsikringssummer		
<i>Boldesager skole</i>				
matr. nr. 2 is Boldesager				
Skolebygning	1922			
Skolebygninger	{1951 1952	Bygninger	1.900.000	
		Inventar		450.000
		Tandklinik		40.000
Inspektørbolig		Bygning	50.500	
<i>Danmarksgades skole</i>				
matr. nr. 259 E. k. b.				
Skolebygning	1889			
»	1894	Bygninger	1.073.700	
Gymnastiksalsbygning	1902	Inventar		319.000
Skolebygning og gymnastiksalsbygn.	1909	Tandteknikken ..		52.000
Læskur	1911			
Toilebygning	1942			
matr. nr. 710 E. k. b.				
Anneksskolen, herunder ungdoms-		Bygninger	242.200	
skolen	1910	Inventar		52.500
Ungdomsskolen				12.000
<i>Gammelby skole</i>				
matr. nr. 4 am Gammelby.				
Skolebygning	1894			
»	1914	Bygninger	308.000	
»	1926	Inventar		71.100
Tilbygning	1933			
Gymnastiksalsbygning, tilbygning ...	1938			
Toilebygning	1938			
Skolebygning	1951	Bygninger	400.000	
		Inventar		70.000
<i>Jerne skole</i>				
matr. nr. 2 a Jerne.				
Tidligere kæmnerkontor	1909			
Den vestlige skolebygning antagelig		Bygninger	734.500	
opført	1905	Inventar		175.200
Den midterste fløj	1913			
Hovedskolen	1921			
Tilbygning til vestfløjen	1925			
Gymnastiksalsbygning	1930			
2 cykle- og læskure	1935			
Kæmnerkontoret — ombygning	1938			
Indretning af pedelbolig, bibliotek				
og klasseværelse i vestfløjen	1942			
Bygning m. skolekøkken og sløjdsal	{1943 1946			
Toilebygning	1948			
Læskure og retirede	1949			
Cykleskur	1950			

Opførelsesår		Forsikringssummer		
<i>Rørkjær skole</i>				
matr. nr. 1 nq Rørkjær.				
Skolebygninger	1932	Bygninger	1.960.000	
Pedelbolig	1932	Inventar		403.000
Sundhedsklinik	1946	Bygninger	98.000	
		Inventar		40.000
<i>Stormgades skole</i>				
matr. nr. 403 b E. k. b.				
Skolebygning	1903	Bygninger	1.176.000	
Gymnastiksalsbygning	1904	Inventar		360.500
Pedelbolig	1923			
Tilbygning	1936			
Toilethygning	1942			
matr. nr. 4cc Strb.				
<i>Skolepavillonen ved Grådybet</i>	1949	Bygninger	126.000	
		Inventar		35.000
<i>Vestre skole</i>				
matr. nr. 187 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	620.100	
Gymnastiksalsbygning	1911	Inventar		204.000
Åbent skur	1907			
Skolebygning	1912			
Toiletter	1942			
matr. nr. 27a og 27b E. k. b.				
Skolepavillon i Vesterhavsgade	1951	Bygninger	275.000	
		Inventar		37.500
<i>Østre skole</i>				
matr. nr. 944 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	808.980	
Gymnastiksalsbygning	1907	Inventar		237.000
Læskur	1907			
Skolebygning	1918			
Toilethygning	1942			
<i>Veldbæk skole.</i>				
Skolebygning	1924	Bygninger	215.930	
Bygning (boliger)	1875	Inventar		31.900
<i>Tourup skole</i>				
	1919	Bygninger	28.000	
		Inventar		4.900
<i>Feriekolonien i Rendbjerg</i>				
købt				
Økonomibygning, sovesalsbygning ...	1950	Bygninger	124.810	
Anneksbygning	1951	Bygninger	7.440	
Bygning	1952	Bygning	99.140	
		Inventar		57.000
<i>Feriekolonien i Sønderho</i>				
	1948	Bygninger	259.000	
Skolebygning	1925	Inventar		58.500
Opholdssal	1932			
<i>Grådybskolen</i>				
Påbegyndt skolebygning	1952	Bygninger	2.150.000	

Antal undervisningslokaler pr. 15. august 1952 (købstordn. skoler):

Skole	Normalklasser											Faglokaler i alt	Undervisningsrum i alt		
		Tegning	Geografi	Naturhistorie	Fysik	Sang	Gymnastik	Småsløjt	Sløjt	Håndarbejde	Skolekøkken			Børnehv.-lokaler	Skolelæsestue
Boldesager	21	1	1	1	1		2		1	1	1	1	1	11	32
Danmarksgade	26	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	11	37
Gammelby	10								1	1				5	15
Jerne	13		1		1		1		1	1	1	1	1	8	21
Rørkjær	24	1	1	1	1	1	2		1	1	1	2	1	13	37
Stormgade m. annekst: pav. i Grådyb	{ 24 2	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	12	36
Vestre med annekst: {Skolegade 54. . . . {Vesterhavsskole. . . .	{ 16 4 4				1		1	1	1			2		6	22
Østre	17			1	1		2	1	1	1		1	**1	9	26
I alt	161	4	5	5	7	3	14	2	8	8	5	10	7	78	239

(* heraf 5 lokaler på Tekn. skole. **) lejet lokale i Børnegården i Englandsgade.

Lokalerne blev udnyttet i følgende udstrækning:

Skole	Antal elever	Antal klasser	Antal undervisningsrum	Antal undervisningsrum pr. klasse	Antal undervisningstimer pr. uge	Egentlig antal undervisningstimer pr. lokale
Boldesager	1080	36	32	0,89	965	30,16
Danmarksgade	1097	42	37	0,88	1267	34,24
Gammelby	471	18	15	0,83	470	31,33
Jerne	601	25	21	0,84	702	33,43
Rørkjær	1219	47	37	0,79	1393	37,65
Stormgade m. annekst: pav. i Grådyb	1307	49	39	0,80	1377	35,31
Vestre med annekst: {Skolegade 54. . . . {Vesterhavsskolen}	1149	43	32	0,74	1158	36,19
Østre	906	35	26	0,74	984	37,85
I alt	7830	295	239	0,81	8316	34,79

Særlige arbejder og nyanskaffelser ved skolerne

Boldesager skole: Nyt inventar til 2 klasser. Reoler til bogmagasin. 200 klapstole. Trækgardiner til 1 etage mod Nørrebrogade.

Danmarksgades skole: Nyt inventar til børnehaveklasse. 1 elektr. bænkslibemaskine til sløjdlokalet. Nye persienner til tandklinikken. Nye reoler og skabe til lægelokalets arkiv. 7 opslagstavler og 1 kortkasse. Nyt gulv i store gymnastiksal. Nyt Icopaltagpap på læskur.

Gammelby skole: 2 vægskabe til fysik- og naturhistorielokale. 1 vægskab til børnehavelokalet. Nye skabe til gymnastikdragter. Supplering af inventar til lærerværelset. Indretning af kontor til viceinspektør. Nye armaturer til lamper i gl. klasseværelser. 40 bogkasser og 4 kortkasser. Nye træg Gardiner til klasselokaler. Nyt inventar til biblioteket. Indretning af tekøkken. Kælderrum omdannet til cyklerum.

Jerne skole: Nyindretning af tekøkken til lærerpersonalet. Modernisering af omklædningsrum til gymnastiksal. Udskiftning af varmtvandsbeholder. Kasse til lysbilledapparat. Træg Gardiner i en etage. Skab til børnehavelokalet. 4 kortophæng. 7 opslagstavler.

Rørkjær skole: Nyt tag på læskur. Nyt expankogulv i tandklinikken. Lydisolering af sangklassen. Nye rullemadrasser og kokusmætter til gymnastikundervisning. Nyt skab i håndgerningslokalet. Nye opslags-tavler. 1 nyt skrivebord til inspektøren. Borde og stole til 3 klasseloka-ler. Nye bogkasser. Nye papirkurve. 2 taskereoler.

Stormgades skole: Supplering af inventar til børnehavelokalet i Grådybbavillonen. Skab til boldrekvisitter til drengenes gymnastiksal. 1 ny rullemadrass til drengenes gymnastiksal. Nye borde og stole til 1 klasse-lokale. Nyt skab til børnehavelokalet. Nye papirkasser og kortstativer. Ny indretning af lægelokaler på 3. sal. Ny gulvbelægning i skolekøkke-net. Pedelboligen istandsat og install. af fjernvarme heri. Installation af vekselstrøm.

Vestre skole: Nye gulve i skolebygning af 1896. Nye døre og fodpane-ler. Installation af vekselstrøm. Nybelægning af daføleungulv i kælder-lokale, Vesterhavsskolen. Nyindretning af loftslokale på anneksskolen. Nye borde og stole til 2 klasselokaler. Nye skabe og reoler i viceinspek-tørens kontor. Nye bænke i omklædningsrum til gymnastiksal. 15 sæt nye kortophæng. Nye træg Gardiner til 4 klasser i anneksskolen. 8 bog-kasser og 3 kortkasser. 1 skab i fysiklokalet.

Østre skole: Indretning af sløjdløkkale i kælderetagen og nyt sløjdin-ventar. 50 klapstole. Nye borde og stole til 1 klasselokale. 10 nye kate-derstole. 4 nye borktavler. Reol og opslagstavle til lærerværelset. Reol til børnebiblioteket. Skab til gymnastiktøj til drengenes omklædnings- rum. Nyt skab i kl. 4. 1 kortkasse og filmkasse.

Velkbæk og Tourup skoler: Nye boldmål til idrætspladsen. Isolering af vægge i lærerboligen.

Feriekolonierne: Sønderho: 3 brandbatterier.

Rendbjerg: Installation af vand til annekset. Retablering af bolværk mod stranden. Opstilling af tidl. konduktørskur fra Boldesager skole.

Udlån af lokaler.

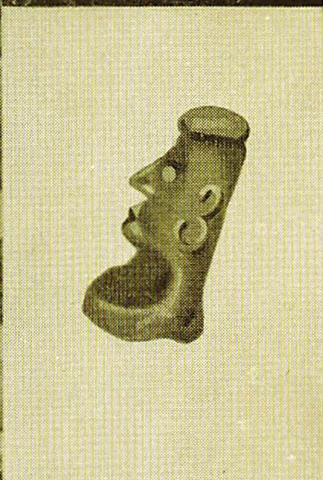
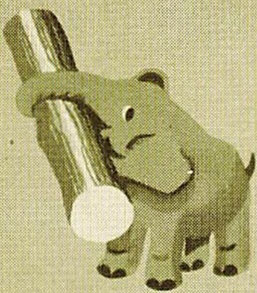
Foreninger under Esbjerg Idrætsforbund har benyttet gymnastiksale i så stor udstrækning, som det har været muligt.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler har i stor udstrækning gjort brug af lokaler på forskellige skoler. Desuden har aftenseminariet haft hjemsted på Rørkjær skole, og Esbjerg årskursus på flere skoler.

Møder, psykotekniske prøver m. v. har på forskellige måde lagt beslag på nogle af skolevæsenets lokaler.

Endvidere blev der udlånt lokaler til en lang række foreninger m. v., hvoraf kan nævnes:

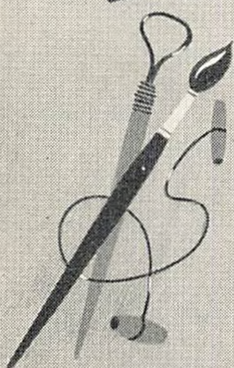
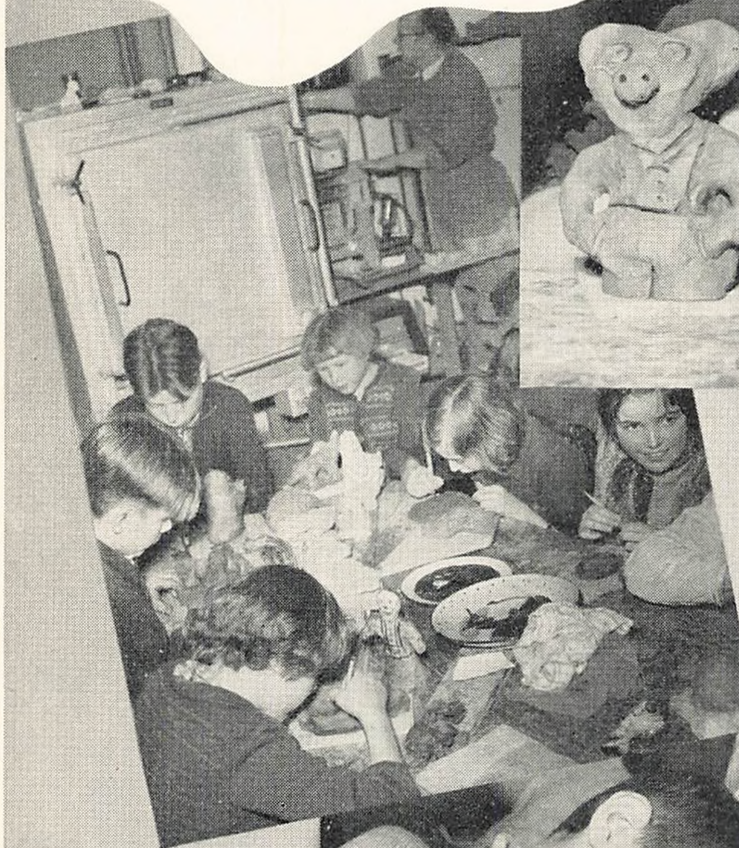

»Leg med lera« har vi kaldt disse sider.
En og anden vil nok sayne det sprudlende og
jublende — forglemmende, at legen er barnets natur-
lige arbejdsform. — Leg er for et barn
altid noget alvorligt.

Følsomme fingre — intim kon-
takt mellem menneskebørn og materiale. —
Fuldstændig hengivelse i arbejdsprocessen.
— Det er det, der præger legen med leret.

Arbejdsteknisk skole.	Sangkoret »Vulcan«.
Jerne mands- og damekor.	F. D. F.
D. U. I.	Søndagsskolen i Gammelby.
Den borgerlige sangforening.	Løtterne.
Arbejdersangforeningen.	Defektricerne.
Kristeligt sangkor.	Kommunekontorets herregymnastikhold.
Politiets sproghold.	Remisens gymnastikhold.
Politiorkesteret.	Husmoderforeningerne.
Kommunen betalte overalt lys, varme og rengøring.	

Oversigt over elever og klasser.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1952. (folketal: 49218)	Fra Esbjerg kommune						Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder		I undervisningspligtig alder		Over undervisningspligtig alder		Dreng	Piger	
	Dreng	Piger	Dreng	Piger	Dreng	Piger			
A. Kommunens skoler:									
1. Boldesager skole	74	63	501	444		1	2	2	1087
2. Danmarksgades skole	50	51	380	396	111	109			1097
3. Gammelby skole	55	44	202	185					486
4. Jerne skole	50	50	217	212	39	27			595
5. Rørkjær skole	50	57	498	479	61	69			1214
6. Stormgades skole			588	559	83	74			1304
7. Vestre skole	96	97	415	474	29	28			1139
8. Østre skole	45	61	359	370	28	40			903
9. Tourup skole			32	24	1				57
10. Veldbæk skole			8	2			1		11
Tilsammen	420	423	3200	3145	352	348	3	2	7893
B. Esbjerg Statsskole:			44	38	79	65	85	54	365
C. Private skoler:									
1. St. Nicolai skole	3	2	16	18			6	4	49
2. Esbjerg realskole	8	8	60	51	11	14	21	17	190
Tilsammen	11	10	120	107	90	79	112	75	604
I alt i samtlige skoler	431	433	3320	3252	442	427	115	77	8497
D.									
1. Underviste i hjemmet			1						
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvagthed eller lign.			9	12					
3. Vanførehjem m. v.			6	1					
Antal underv.pl. børn i Esbjerg			3336	3265					

Indenbys skolesøgende elever i samtlige skoler ..... 8305 (tilg. 500)
 Udenbys skolesøgende elever i samtlige skoler ..... 192 (tilg. 20)
 Elever i Esbjerg komm. skoler ..... 7893 (tilg. 482)
 Undervisningspligtige børn i Esbjerg ..... 6601 (tilg. 554)

De undervisningspligtige børn udgjorde 13,41 % af byens indbyggerantal.

Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 16,04 % af byens indbyggerantal.

Klassetal og børnetal i kommune

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Jerne skole	
	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
Børnehaveklasse	4	135	3	101	3	99	3	71
1. grundskoleklasse	6	187	4	124	3	89	4	109
2. »	6	185	4	123	3	81	3	76
3. »	6	179	4	100	2	58	3	73
4. »	4	125	4	96	2	50	3	57
5. »	2	65	3	86	2	35	2	42
I f klasse	3	65	2	59	1	27	1	27
II f »	2	57	2	56	1	18	1	14
III f »			2	37				
I x »	2	58	2	58	1	29	1	31
II x »	1	27	2	60			1	28
III x »			3	72			1	31
IV x »			3	69			1	21
Realklasse			2	37			1	12
II. præliminærklasse			1	9				
Hjælpeklasse			1	10				
Læseklasse								
I alt	36	1083	42	1097	18	486	25	592

Gennemsnitsbørnetal i kommune

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Jerne skole		Rørkjær skole	
	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
Børnehaveklasse	33,25	133,01	33,42	100,25	33,17	99,50	23,89	71,67	35,53	106,5
1. grundskoleklasse ..	31,18	187,08	30,06	120,25	29,14	87,42	27,00	108,01	29,33	146,6
2. »	30,72	184,33	31,00	124,01	26,50	79,50	25,83	77,49	25,93	129,6
3. »	30,38	182,25	24,79	99,17	28,21	56,42	24,06	72,17	26,78	133,9
4. »	31,21	124,83	23,61	94,42	24,71	49,41	19,31	57,92	25,67	154,0
5. »	32,84	65,67	28,22	84,67	17,09	34,17	20,88	41,75	24,57	147,4
I f klasse	21,30	63,91	29,17	58,33	25,58	25,58	27,17	27,17	28,75	57,5
II f »	27,25	54,50	26,80	53,59	16,58	16,58	14,00	14,00	23,38	46,7
III f »			18,13	36,25					19,67	19,6
I x »	29,29	58,58	28,88	57,75	28,67	28,67	31,00	31,00	27,75	55,5
II x »			30,09	60,17			28,00	28,00	27,34	54,6
III x »	26,67	26,67	24,25	72,75			31,08	31,08	27,46	54,9
IV x »			23,17	69,50			20,75	20,75	22,13	44,2
Realklasse			18,59	37,17			12,00	12,00	18,00	18,0
II. præliminærklasse			9,00	9,00						
Hjælpeklasse			9,42	9,42					13,58	27,1
Læseklasse									13,75	13,7
I alt	294,09	1080,83	388,60	1086,70	229,65	477,25	304,97	593,01	389,62	1210,4

Optælling efter skoleafdelingerne:

Grundskole	211 klasser	5823 elever
Eksamensfri mellemskole ..	31 »	736 »
Eksamens-mlsk. og realkl.	47 »	1800 »
Præliminærklasse	1 »	9 »
Hjælpeklasser	8 »	98 »
Læseklasse	1 »	15 »
Tilsammen	299 klasser	7881 elever

skolerne den 31. december 1952.

Rørkjær skole		Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
3	108	6	195	6	193	4	102					32	1004
5	146	7	207	6	182	4	120	1	10			40	1144
5	129	5	143	6	164	4	108					36	1009
5	135	5	137	6	138	4	121			1	16	36	957
6	155	4	107	7	174	5	115					35	879
6	148	6	149	6	132	4	119			1	24	32	800
2	58	2	46	2	47	1	33					14	362
2	47	2	39	1	26	1	25			1	17	13	299
1	20					1	18					4	75
2	55	2	56	1	29	1	28					12	344
2	55	2	59	1	28	1	26					10	283
2	55	2	52	1	26	1	27					10	263
2	44	2	46			1	23					9	203
1	18	2	40									6	107
												1	9
2	26	2	24			3	38					8	98
1	15											1	15
47	1214	49	1300	43	1139	35	903	1	10	3	57	299	7881

skolerne i året 1952—53.

Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
32,57	195,43	32,52	195,00	25,08	100,33					31,31	1001,86
29,86	209,00	30,25	181,51	29,90	119,59	10,33	10,33			29,25	1169,86
28,65	143,25	27,46	164,75	26,73	106,91					28,05	1009,90
27,05	135,24	22,99	137,91	29,73	118,91			16,00	16,00	26,44	951,99
26,86	107,42	26,21	157,26	22,93	114,66					24,57	859,92
24,51	147,08	22,28	133,67	28,90	115,58			28,42	28,42	24,95	798,43
22,63	45,25	24,71	49,42	31,92	31,92					25,65	359,08
19,42	38,84	25,67	25,67	25,17	25,17			14,92	14,92	22,31	290,02
				17,67	17,67					18,40	73,59
27,63	55,25	27,42	27,42	28,00	28,00					28,51	342,17
29,09	58,17	28,00	28,00	25,25	25,25					25,43	254,26
25,59	51,17	25,67	25,67	26,42	26,42					28,87	288,68
23,00	46,00			23,00	23,00					22,61	203,50
20,00	40,00									17,86	107,17
										9,00	9,00
11,92	23,83			12,17	36,50					12,11	96,91
		15,08	15,08							14,42	28,83
348,78	1295,93	308,26	1141,45	352,87	889,91	10,33	10,33	59,34	59,34	26,24	7845,17

Optælling efter skoleafdelingerne:

	Elever i alt	Antal klasser	Elever pr. klasse
Grundskolen	5791,96	213	27,15
Eksamensfri mellemskole	722,69	32	22,55
Eksamens-mlsk. og realkl.	1195,78	47	25,44
Præliminærklasse	9,00	1	9,00
Hjælpeklasse	96,91	8	12,11
Læseklasse	28,83	2	14,42
Tilsammen	7845,17	303	25,89

Lærerkrafter, deres antal, fordeling m. v.

Oversigt over embedernes antal og fordeling pr. 1. oktober 1952.

	B.	D.	G.	J.	R.	S.	V.	Ø.	Vdb. + To.	Soldat m. v.	I alt
Skoleinspektører	1	1	1	1	1	1	1	1			8
Viceinspektører	2	2	1	1	3	2	2	2			15
Overlærere	1	10	3	7	12	13	6	3			55
Lærerinder	10	15	4	6	11	8	11	10	1		76
Lærere	11	11	2	5	14	16	13	12			84
Timelærerinder		1	1								2
Timelærere	3	1		1			1			3	9
Vikarer, faste	2		1			1	1			9	14
Førstelærere									1		1
Vinterlærere									1		1
Forskolélærerinder ...									1		1
Børnehavelærerinder (Timelærerinder)	1	1	1	1	1	2	2	1			10
I alt	31	42	14	22	42	43	37	29	4	12	276

Udover ovennævnte er der ved skolevæsenet ansat: 2 konsulenter f. særundervisningen samt en talemaler. Desuden går der 3 løse vikarer i faste timer.

Jubilæer.

25 års ansættelser.

13/12 1952 overlærer Karen Marie Nielsen.

1/ 3 1953 overlærer H. Riis-Antonsen.

30/ 4 1953 viceinspektør S. Å. Werborg.

40 års ansættelse.

1/10 1952 konsulent fru K. Lorek Pedersen.

Til- og afgang i lærerpersonalet.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		ansættelse under an- det skolevæsen m. v.	indgåelse af ægteskab	alder	anden ansøgt afsked	dødsfald
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen				1		1
Viceinspektører, herunder konsulent for særundervisningen				2		
Overlærere				2		
Lærere og aspiranter	2	4				
Lærerinder og aspiranter	5	5	1		2	
Timelærere	1	1				
Timelærerinder	4	1				
Faste vikarer		2				

Læreres kursus og studierejser.

(Se endvidere Esbjerg årskursus for lærere).

Lærere: B.: Knud Bækgaard Knudsen: kursus på Vestbirk højskole, E. Damm Jensen: kursus i emneundervisning, Børge Hansen Nielsen: roinstruktørkursus, A. Skov Thomassen: kursus i dramatik. — D.: Robert Timmermann: sløjdkursus, Bent Otto Jensen: sløjdlærerkursus. — G.: Jens Lambertsen: geologikursus. — J.: Hans H. Hannemose: gymnastikkursus i Viborg. — R.: Magne Astrup: gymnastikkursus, Erling B. Engsted: kursus for ungdomsskolelærere. — S.: Ole Klintø: gymnastikkursus, J. Wolff: tysk ved universitetet i Tyskland, Harry Pedersen: engelsk ved St. Andrews i Skotland, Viggo Birch: sang- og musikkursus i England, N. Chr. Bro Bystrup: musikkursus, Ahlmann Nielsen: kursus i engelsk, Max Søndergaard: kursus for ungdomsskolelærere, Leif Jensen: kursus i svensk. — V.: R. Bebe Hansen: sløjdlærerkursus, H. C. Larsen: musikkursus, Hemming Mortensen: ungdomsskolekursus. — Ø.: Viggo Sørensen: hjælpeskolekursus i Sigluna, R. E. Møller: kursus i småbørnsundervisning, Th. A. Østerskov Nielsen: studierejse til Sønderborg og København vedr. keramik.

Lærerinder: B.: Else E. Rasmussen: kursus i engelsk, Else Sønderby: børnehavekursus. — D.: Clara Brinch Nielsen: skolekøkkenkursus. — G.: Marie Ravn: studierejse til USA. — J.: B. Trøst: håndarbejdskursus, F. Kløft: børnehavekursus i Gøteborg, I. Hannemose: gymnastikkursus i Viborg. — R.: Kirsten Vesterager Pedersen: dansk-amerikansk sommerskole, Annalise Plougsgaard og Anna Riis- Antonsen: ordblindkursus, Signe Jensen: kursus i undervisning af svagbegavede. — S.: K. Hansen: dansk-amerikansk sommerskole, Kirsten Lønne: kursus for ungdomsskolelærere. — V.: E. Harritsø Jensen: kursus i undervisning i den eksamensfri mellem skole, Agnete Kirkegaard: småbørnsundervisning, Inger V. Teilmann: gymnastikkursus i Sønderborg.

Årskursus på Statens lærerhøjskole.

Lærerinderne Agnete Bøss og Ellen Korsholm: kristendomskundskab, dansk m. v. og overlærer Anna D. Rasmussen i pædagogisk psykologi.

Studiebesøg i Eskilstuna.

Ved hjælp af et stipendium besøgte jeg fra 4.—14. maj 1953 skolevæsenet i Eskilstuna, hvor jeg først og fremmest studerede særundervisningen.

Forholdsvis dobbelt så mange børn går i hjælpeklasser, som det er tilfældet i Esbjerg. Klasserne er fordelt på fire skoler, flere klasser hvert sted, så der er mulighed for samarbejde mellem lærerne, samtidig med at børn og lærere bevarer kontakten med normalskolen.

Skoletiden er på otte år. Undervisningen er knap så individuel som hos os, men er begunstiget af det store udvalg lærebøger, som er udgivet i alle fag netop til hjælpeklasser. De er totalt fri for at vandre fra lokale til lokale og har altså forret ved skemalægninger.

Undervisningen af læsesvage børn foregår på læseklubben, der har til huse på et stadsbibliotek. Der må ikke blive tale om ekstratimer for børnene, som tages ud af svensktimerne og aldrig andre, så hold- og timestfordeling er meget vanskelig. Børnenes færden til og fra klubben

sker pr. cykle eller bus. Klinikkenes udstyr mangler absolut intet. Der findes f. eks. biler, dukker, puslespil m. m., som børn som belønning får lov til at lege med i en pause på fem minutter. 2 lærerinder besørger her alle ekstra læsetimer for hele byen. De har hver 28 timer om ugen med læseholdene. Hvert barn får tre timer om ugen.

Sammesteds er lejet lokaler til eksternatskolen og et par hjælpeklasser. Lærerinderne fra de tre former for særundervisning har meget udbytte af at arbejde dør om dør og er ikke kedede af, at de på grund af lokalemangel er forvist til biblioteket. I anledning af mit besøg havde de lækre hjemmebagte kager med til frokostkaffen. Til eksternatskolen hører to klasser med 7 og 9 elever, som har 24 timer om ugen og gerne vil have flere.

Som afslutning på mit besøg i hjælpeklasserne havde drengene inviteret mig ned i skolekøkkenet til en bedre middag, der lød på vandgrød og stegt sild. Til dessert fik vi kaffe med kager. De havde selv lavet det hele, og det smagte virkelig godt.

En del af normalskolens arbejde fik jeg også tid til at se. En tredje drengeklasse, hvis klasselærer drev aktivitetspædagogik, var jeg hos i tre timer. De påbegyndte et nyt svensk landskab og var inddelt i fire grupper. 1. Landskabet bygges op i sandkassen med vådt sand og farvepulver. 2. Det males på staffelier. 3. Porøse tritexplader saves ud og males. 4. Relieffer opbygges på våde masonitplader af korksmuld, der blandes med klister.

Den frivillige sang- og musikundervisning efter skoletid ledes af en musikdirektør, som tog sig af mig to eftermiddage og førte mig rundt til en del af de 7 grupper, der har korsang, og de 342 grupper, der spiller 13 forskellige instrumenter. Heri deltager 30 % af eleverne, 250 i korsang og 1875 i musik. Skolen betaler foruden undervisning også instrumenter. Jeg mindes, at en skole havde 125 violiner og 6 saxofoner. 55 lærere og musikere forestår undervisningen. På dette område er Eskilstuna skolevæsen førende i Sverige.

2 aftener optoges af forældremøder. Det ene var en afslutningsfest i en studiekreds, mens det andet var et forberedende møde i et nyt forældreråd, hvori der sad to repræsentanter for hver klasse. Ved begge lejligheder måtte jeg berette om forældresamarbejde i Esbjerg.

Også på anden måde måtte jeg yde lidt. Børnene spurgte ofte, om jeg ville fortælle om Esbjerg. Heldigvis havde jeg en del brochurer og mærkater med fra turistkontoret, så de kunne både høre og se noget fra deres venskabsby i Danmark.

Aftenerne tilbragte jeg hos forskellige kolleger, som var meget gavmilde med invitationer. Vi diskuterede mange skoleproblemer. Jeg misundte svenskerne, fordi deres elever var så stilfærdige på skolerne. De misundte danskerne, fordi vores elever var så morsomme.

På mange måder har kollegerne i Sverige det lettere. De har færre timer, længere ferier og højere løn. Hver skole er forsynet med fem telefoner: kontoret, lærerværelset, pedellen, bespisningen og lægeværelset. Der er lokalt ledningsnet, foruden at hver telefon har sit eget nummer. Da samtlige skoler desuden har samtaleanlæg på kontoret med tilhørende mikrofoner i alle lokaler, er det heller ikke nødvendigt at springe så meget omkring i frikvartererne.

Eskilstuna skolevæsens sociale funktioner går på et punkt langt videre end Esbjergs. Det er m. h. t. bespisningen. Der serveres nemlig varm mad i en stor sal i skolens kælder fra kl. 12—1. Heri deltager de

fleste af børnene. Køkkenet, der er moderne indrettet, forestås af en køkkenchef, som har 7—8 assistenter; de arbejder i sommerferien på skift på kommunens feriekolonier.

Lørdag eftermiddag havde en kollega inviteret mig på biltur, hvorunder vi så på et par af de nyeste centralskoler, som var opført i landkommuner.

Om søndagen kørte jeg med en skoleinspektør i bil det meste af dagen og så på egnens seværdigheder, bl. a. Gripsholm slot.

I alle henseender var mit studiebesøg i Eskilstuna særdeles vellykket, og jeg retter en varm tak til de bevilgende myndigheder samt til alle de svenske kolleger og skoleledere, som har bidraget til, at mit besøg blev en uforglemmelig oplevelse.

Viggo Schøll.

Studiebesøg i Stavanger

fra den 2. til den 11. september 1953,

Den 14. marts fik jeg brev fra skoledirektør N. P. Andersen med den besked, at jeg var tildelt studierejsen til Stavanger. Det er klart, at jeg blev glad og forventningsfuld. Jeg satte mig straks i forbindelse med skoleinspektør Lars Beite, Stavanger, og han var mig behjælpelig med fastsættelsen af tidspunktet for og tilrettelæggelsen af rejsen.

Jeg havde motiveret min ansøgning med, at jeg gerne ville studere sang- og musikundervisningen, og det blev så fornemmeligst den side af Stavangers skoleliv, jeg kom i berøring med.

Efter hele sommeren at have glædet mig, oprandt endelig d. 2. september. Rejsbureauet anbefalede mig at flyve fra Ålborg, og det bestemte jeg mig til. For mig, der aldrig har fløjet blev det en uforglemmelig oplevelse, både derop og hjem, mest på hjemturen, da den foregik i strålende solskin og klar udsigt over hele Sørlandet. Det kan ikke beskrives.

Jeg ankom til Sola flyveplads onsdag d. 2. kl. 18,20, afgang fra Ålborg kl. 17,10. Hotelplads var ordnet i forvejen, og jeg så på den interessante by i lygternes skær.

Torsdag morgen mødte jeg på skoleinspektørens kontor og blev venligt modtaget af den meget tiltagende Lars Beite. Han havde lavet en udmærket plan over hele ugen, så jeg kunne lægge det hele til rette efter den. — Torsdag: Kampen skole. Her mødte jeg en stab af lærere med overlærer Torgils Vaage i spidsen, og jeg skal aldrig glemme det indtryk af storslået venlighed og hjælpsomhed, jeg her mødte. Jeg overværede sangtimer både i pige- som drengeskoler. Her går de hver for sig. Fredag: Kampen skole. Da overværede jeg timer i tegning, norsk, mundtlig og skriftlig, naturhistorie. Det var meget dygtige lærere jeg var hos i alle de fag. Jeg må fremhæve fru Eikelands tegning.

Der var på den skole 1380 elever, og overlæreren havde haft besvær med timeplanen, men det gik. Jeg så en pige klasse, som havde regning i sløjdlokalet, de regnede ved høvlbænke. Et tidens tegn, for her som i Esbjerg er der lokalemangel. — Lørdag: Nylundskolen. Her besøgte jeg også hele skolen og overværede sangtimer. Her var, som på samtlige skoler, radioanlæg med højttalere i alle klasser, så skolelederen til enhver tid kunne sætte sig i forbindelse med klasserne.

Lørdag eftermiddag var jeg gæst i overlærer Torgils Vaages hjem. Han var en uforglemmelig stout person, som jeg kom til at sætte stor pris

på. Deres villa lå ude ved Mosvannet, en dejlig sø med skov omkring og med blånede fjelde bag skoven. Vi gik en lang tur uden for byen op over højderne, og han fortalte mangt og meget om sit ophold i Kirkenes under krigen, da tyskerne tog 700 lærere.

Søndag morgen blev jeg hentet af en god ven, dr. Ramsland, som hele denne søndag kørte mig rundt i fjeldene. Vi kørte 180 km. Det jeg så på den tur var betagende. Selv om jeg var betaget af skolevæsenets hele indretning og nordmændenes overstrømmende elskværdighed, så må jeg sige, at de norske fjelde gjorde det største indtryk på mig. Denne fjeldnatur er så overvældende, at det vil tage lang tid for mig at komme mig af min forbavselse. Storlået, betagende, næsten knugende virker disse fjelde. Først heroppe fik jeg den rette forståelse af sangene: »Undrer mig på, hvad jeg får at se over de høje fjelde«, og »Når fjordene blåner«. Den søndag glemmer jeg aldrig.

Mandag: gymnasiets Svithunskolen. Rektor på denne skole var stortingspræsident G. Natvig Pedersen. Det var frk. Alexandra Wessel-Johannsen, der var mit offer på denne skole. Hun fortalte mig, at hun stammede fra Tordenskjolds familie. Døtre seks og sønner tolv, en af de seks var hendes tip-tip-oldemor.

Tirsdag: Storhaugskolen. Her traf jeg lærer Norbotn, som leder gutteorkestrene. Senere havde jeg lejlighed til at overvære en prøve med disse. Her er noget, som vi i Esbjerg også må have. Hvad der, både fra kommunens og forældrenes side, ofres på disse gutteorkestre, til uniformer og instrumenter, samt til vedligeholdelse af samme, er enestående. Hvad disse blæseorkestre betyder for skolerne, gør man sig ikke begreb om. Tænk, de havde i sommer et gutteorkesterstævne med 7000 blæsere, hvilken oplevelse for disse gutter. Vi må have det her i Esbjerg også!

Samme dag var jeg på Framhaldskolen.

Onsdag: Våland skole. Her traf jeg så den meget dygtige sanglærer Storækre. Han har fået lov at eksperimentere med sang i udvalgte drengeklasser, alle meget musikalske og med høj I. K. Noget lignende, omend i mindre målestok, som Mogens Wølldike har gjort i København på De forenede kirkeskoler.

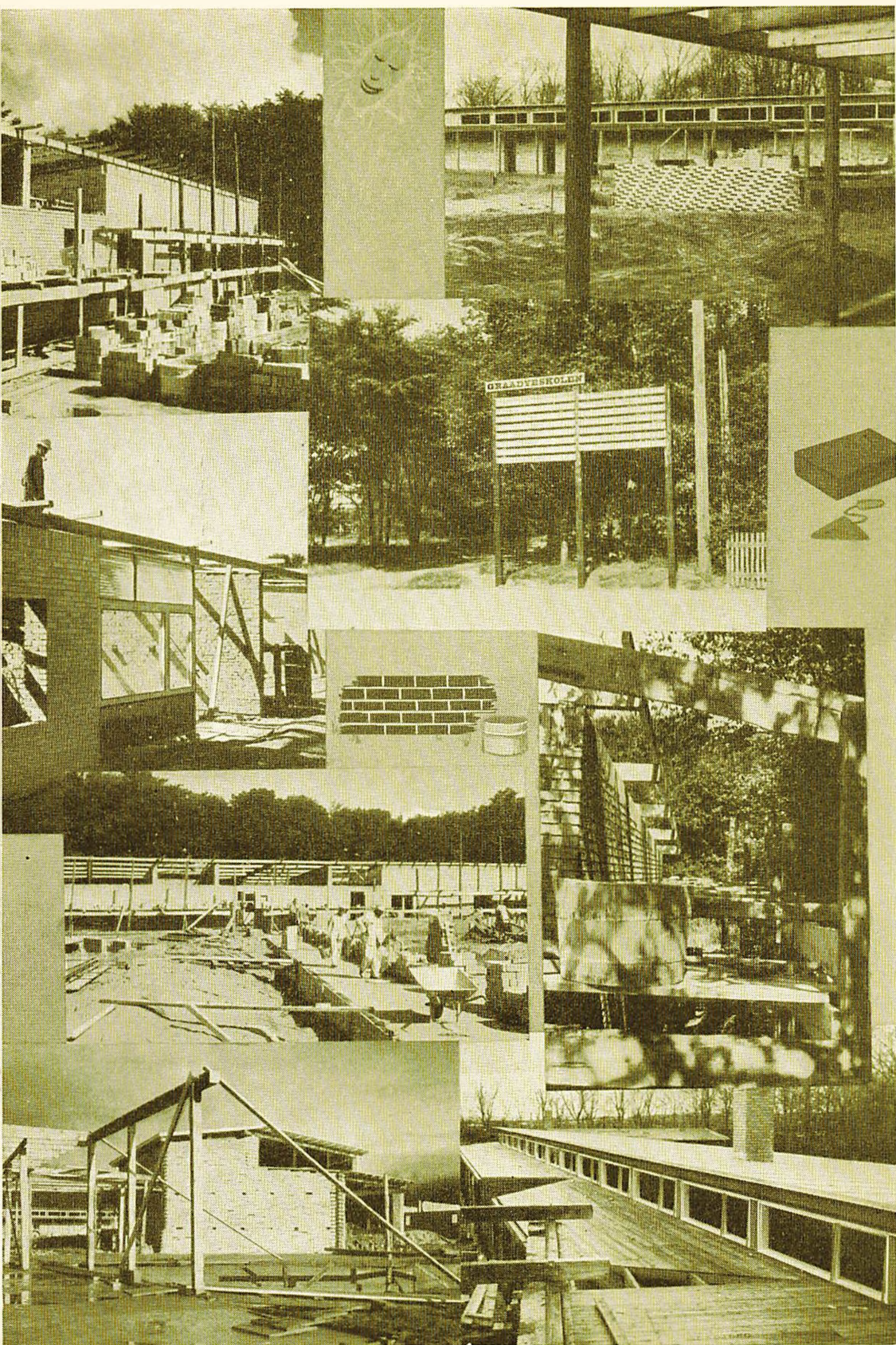
Her så jeg Tonika-do metoden gennemført i dens yderste konsekvens. Det var fantastiske resultater, han havde nået både m. h. t. drengestemernes klangskønhed og sang fra bladet. Torsdag var fredag for mig, og da var jeg på Stavangers radiostation og så studierne. Her fortalte man mig, at de skulle til at bygge en stor radiofonibygning med studier og koncertsal.

Om eftermiddagen var jeg atter med min gode ven en tur ude i fjeldene, så jeg kunne få sagt farvel til mit livs største oplevelse. Om aftenen hørte jeg Stavanger byorkestrets første koncert. Et glimrende orkester, som i denne sæson skal have 12 symfonikoncerter (allerede udsolgt). Vi hørte Beethovens 1. symfoni, Mozart: d-mol klaverkoncert med Fr. Bacher Grøndal som solist, Riisagers lille ouverture, Fastein Valen: Sonnetto di Mickelagelo og Svendsens »Sigurd Stembe«. Jeg havde også været med til en af prøverne.

Fredag morgen kl. 9,30 fløj jeg fra Sola.

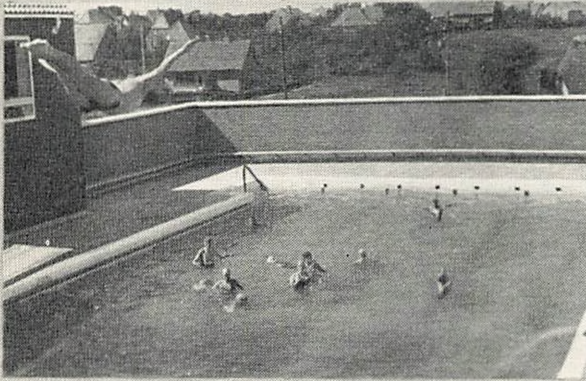
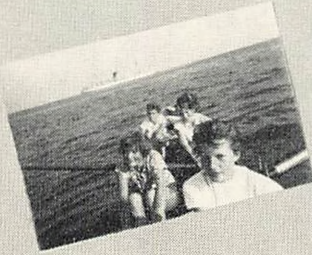
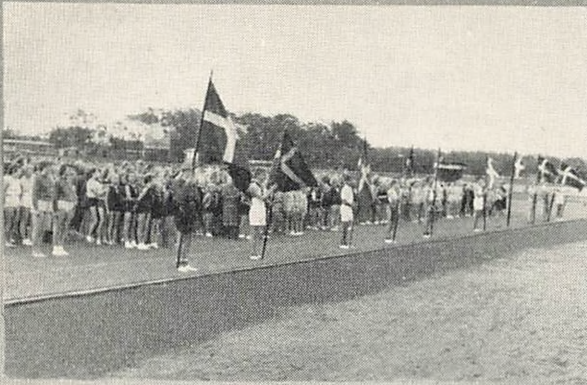
Hvad har jeg så lært af dette ophold? Ja, det er ikke let at svare på. Hvordan underviser man i sang i Stavanger? Stort set som i Danmark. Man kan træffe de samme typer af sangundervisning. En lægger megen

Grådyskolen under opførelse.

Den legemlige opdragelse forsamles ikke.

vægt på stemmedannelsen, en anden dyrker nodelæsning, nogen synger kun med børnene. Gennemgående mærker man som her en stigende forståelse af, at børnene ikke må skråle af karsken bælg. Man træner børnene i at synge smukt, så det bliver en fryd at høre på. Tonika-do med håndtegn kender alle, og mange får ikke så lidt ud af det. Hr. Storækres forsøg kan ikke gælde som det almindelige. Han er censor ved lærer-eksamen i Norge og underviser i hørelære på konservatoriet, så han sidder inde med meget store forudsætninger for at nå det helt store, og han når det.

Hvordan er så skolerne i Stavanger? Ja, bygningerne er store og rummelige, og man har taget teknikken i brug overalt. De havde et udmærket patent til ophængning af billeder og kort, så der automatisk var eksemplarisk orden på materielrummene, vist nok et svensk patent.

Børnene går sammen i folkeskolen til det 14. år, hvilket jeg synes er en fordel. Princippet med drenge- og pigeklasser er jeg ellers imod, kun er det en fordel i særfagene, også i sang. Jeg tror, man får drengene til at synge noget længere, end når de går sammen med pigerne. Timeplanlægningen bliver også lettere.

Jeg var en eftermiddag på en sejltur til Lindøy, en klippeø ude i Stavanger fjord. Her har man en skole for vanskelige børn, og det var interessant at tale med bestyrer Edvard Gjerde om denne særlige skoleform og at se, hvordan man arbejder her.

Til slut en hyldest til den norske gæstfrihed og hjertelighed. Man bliver så godt behandlet, at man synes, det er for meget.

Skoleautoriteterne inviterede til middag på »Atlantic«, byens nyeste hotel, 10 etager, og pressen slap jeg heller ikke for. Jo, det var helt igennem en herlig og berigende oplevelse.

Niels Toft.

Lærerpersonalets ugentlige timetal 1952—53.

	Under- visning	Alkortning for andet skole- arbejde	I alt
Boldesager skole	974	84	1058
Danmarksgades skole ..	1262	204	1466
Gammelby skole	470	50	520
Jerne skole	702	81	783
Rørkjær skole	1370	190	1560
Stormgades skole	1358	186	1544
Vestre skole	1160	105	1265
Østre skole	958	118	1076
I alt	8254	1018	9272

Skolepsykologen og talepædagogen er ikke medregnet i ovennævnte tal.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 14 skoleinspektørmøder, 41 lærer-rådsmøder og 32 lærermøder.

Forsømmelser.

Elevforsømmelser i skoleåret 1952—53.

	Forsømmelser i $\frac{0}{10}$ af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsømmelser uden lovlig grund		Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	uden lovlig grund	I alt	Kr.	Øre		
Boldesager skole	4,37	0,53	0,02	4,92	3	00	3	3
Danmarksgades skole ..	3,40	0,46	0,06	3,92	34	00	5	6
Gammelby skole	3,14	0,52	0,08	3,74	37	00	7	4
Jerne skole	3,92	0,59	0,05	4,56	0	00	0	2
Rørkjær skole	4,10	0,38	0,04	4,52	6	00	3	3
Stormgades skole	4,02	0,90	0,05	4,97	184	00	3	6
Vestre skole	4,35	0,25	0,04	4,64	24	00	3	6
Østre skole	4,49	0,35	0,05	4,89	9	00	2	2
Veldbæk + Tourup ...	3,06	0,24	0,22	3,52	0	00	0	0
Alle skolerne ...	3,87	0,47	0,07	4,41	297	00	26	32

Lærerpersonalets fraværelse 1952/53.

Måned	Lærere			Lærerinder			Timer i alt	Timer pr. skole-dag
	Sygdom	Med til-ladelse	I alt	Sygdom	Med til-ladelse	I alt		
August	194	18	212	416	0	416	628	39
September	382	51	433	1096	104	1200	1633	63
Oktober	286	78	364	965	106	1071	1435	68
November	506	25	531	1038	225	1263	1794	78
December	177	30	207	892	146	1038	1245	73
Januar	377	7	384	1026	32	1058	1442	63
Februar	669	13	682	887	33	920	1602	75
Marts	919	70	989	1610	12	1622	2611	113
April	384	34	418	1346	0	1346	1764	93
Maj	235	118	353	672	50	722	1075	57
Juni	284	24	308	571	0	571	879	44
I alt ...	4413	468	4881	10519	708	11227	16108	70

Endvidere i anledning af årskursus på Statens lærerhøjskole: 1228½ time for lærerinde frk. Ellen Korsholm, 735 timer for overlærer frk. Anna Rasmussen og 1262 timer for lærerinde frk. Anna Bøss.

For skoleinspektør N. Sæderup blev der læst 1246 timer på grund af rigsdagsarbejde. Lærer Bent O. Jensen havde vikar i 204 timer på grund af sløjdkursus, og overlærer frk. Signe Jensen havde vikar i 180 timer på grund af hjælpeskolekursus.

706 timer læstes for forskellige lærere og lærerinder i anledning af korte kursus.

Prøver og eksaminer.

Optagelsesprøven til eksamensmellemskolen 1953.

Til optagelsesprøven var anmeldt 451 elever af hvilke 336 eller 74,51 % blev optaget.

156 elever optoges efter skriftlig prøve alene, og 180 elever efter både skriftlig og mundtlig prøve. Af de optagne børn kom 24 fra 4. klasse, 11 fra 1f klasse og 301 fra 5. klasse eller 31,14 % af alle børn på dette klassetrin.

Eleverne fordeltes i 12 klasser på følgende måde: 1 klasse med 30 elever på Boldesager skole, 2 klasser med 56 elever på Danmarksgades skole, 1 klasse med 25 elever på Gammelby skole, 1 klasse med 28 elever på Grådybskolen, 1 klasse med 28 elever på Jerne skole, 2 klasser med 51 elever på Rørkjær skole, 2 klasser med 60 elever på Stormgades skole, 1 klasse med 28 elever på Vestre skole og 1 klasse med 28 elever på Østre skole. 1 elev overgik til Statsskolen og 1 elev flyttede udenbys.

Årsprøve.

Skriftlig årsprøve afholdtes i henhold til vedtagne retningslinier i dagene 9., 10., 11. og 12. juni. Der prøvedes i følgende discipliner: diktat, genfortælling eller spørgestil, fristil, referatstil, regning og matematik.

Mundtlig årsprøve afholdtes som forældredage den 20., 22. og 23. juni.

Der var lagt et særligt skema for forældredagene, således at 1.—4. klasse havde 2 timer, de øvrige klasser 3 timer.

På alle skoler var der arrangeret udstillinger af elevernes arbejder i sløjd, håndgerning, tegning m. v., og forældrene fik lejlighed til at tale med lærerne efter timerne.

Som de tidligere år arbejdede skolerne sammen to og to, således at lærerne gensidigt overværede timer ved den samarbejdende skole.

Optagelse i Esbjerg statsskole.

Elever, der ønskede optagelse i statsskolens mellemskole eller gymnasium, underkastedes prøver foranstaltet af statsskolen. Der blev prøvet 24 elever til I.xm og 20 elever til 1. gymnasieklasse. Heraf blev optaget henholdsvis 22 og 18.

Præliminærkursus.

Dette kursus indstillede 9 elever — 6 drenge og 3 piger — af et hold, der to år i forvejen oprettedes med 10 drenge og 4 piger. De 5 er afgået i årenes løb. Hertil kommer, at to elever ikke bestod eksamen, således at kun 50 % af de oprindeligt optagne 14 elever bestod.

<i>Danmarksgades skole:</i>	Til mellemskoleeksamen indstilledes fra 3 klasser.....			
<i>Jerne skole:</i>	» » » »	1	klasse	.....
<i>Rørkjær skole:</i>	» » » »	2	klasser	.....
<i>Stormgades skole:</i>	» » » »	2	»	.....
<i>Østre skole:</i>	» » » »	1	klasse	.....

Til mellemskoleeksamen indstilledes fra 9 klasser.....

		<i>Ændringer fra</i>	
<i>Danmarksgades skole:</i>	Optaget den 1. august 1949.....	90	elev
	tilgang fra andre kommuner.....	1	»
			91 elev
	afgang til andre kommuner.....	8 el.	8,8 % ₀
	» v. undervisningspl. ophør	14 »	15,4 % ₀
	samlet afgang.....	24,2 % ₀	=22 elev
<i>Jerne skole:</i>	Optaget den 1. august 1949.....	28	elev
	tilgang fra andre af skolens klasser..	1	»
	» » » kommuner.....	1	»
			30 elev
	afgang til andre kommuner.....	1 el.	3,3 % ₀
	» » » skoler i byen ...	1 »	3,3 % ₀
	» v. undervisningspl. ophør	8 »	26,6 % ₀
	samlet afgang.....	33,2 % ₀	=10 elev
<i>Rørkjær skole:</i>	Optaget den 1. august 1949.....	54	elev
	tilgang fra andre kommuner.....	5	»
			59 elev
	afgang til andre kommuner.....	2 el.	3,7 % ₀
	» v. undervisningspl. ophør	13 »	24,1 % ₀
	samlet afgang.....	27,8 % ₀	=15 elev
<i>Stormgades skole:</i>	Optaget den 1. august 1949.....	30	elev
	tilgang fra andre kommuner.....	3	»
			64 elev
	afgang til andre kommuner.....	3 el.	4,68 % ₀
	» v. undervisningspl. ophør	15 »	23,44 % ₀
	samlet afgang.....	28,1 % ₀	=18 elev
<i>Østre skole:</i>	Optaget den 1. august 1949.....	30	elev
	tilgang fra andre kommuner.....	1	»
			31 elev
	afgang til andre kommuner.....	6 el.	19,35 % ₀
	» v. undervisningspl. ophør	2 »	6,45 % ₀
	samlet afgang.....	25,8 % ₀	= 8 elev

<i>Danmarksgades skole:</i>	Til realeksamen indstilledes fra 2 klasser.....			
<i>Jerne skole:</i>	» » » »	1	klasse	.....
<i>Rørkjær skole:</i>	» » » »	1	»	.....
<i>Stormgades skole:</i>	» » » »	2	klasser	.....

Til realeksamen indstilledes fra 6 klasser.....

<i>Danmarksgades skole:</i>	Klasserne oprettedes med 37 elever. Af de 66 elever, so			
<i>Jerne skole:</i>	Klassen » »	12 »	» »	21 »
<i>Rørkjær skole:</i>	» » » »	18 »	» »	34 »
<i>Stormgades skole:</i>	Klasserne » »	40 »	» »	91 »

Klasserne oprettedes med 107 elever. Af de 212 elever, so

<i>Danmarksgades skole:</i>	Censuren ved mellem- og realeks. i 1953 blev varetaget			
<i>Jerne skole:</i>	» » » » » »	1953	»	»
<i>Rørkjær skole:</i>	» » » » » »	1953	»	»
<i>Stormgades skole:</i>	» » » » » »	1953	»	»
<i>Østre skole:</i>	» » » » » »	1953	»	»

Realeksamen 1953.

59 elever, 31 drenge, 38 piger, som alle bestod	.....	gennemsnit	13,77
20 » 9 » 11 » » » »	.....	»	13,82
44 » 21 » 23 » » » »	.....	»	13,72
16 » 22 » 24 » » » »	.....	»	13,60
23 » 9 » 14 » » » »	.....	»	13,69

102 elever, 92 drenge, 110 piger, som alle bestod.

august 1949.

Best 75,8 % eller 69 elever.

Best 66,8 % eller 20 elever.

Best 72,2 % eller 44 elever.

Best 71,9 % eller 46 elever.

Best 74,2 % eller 23 elever.

Best 72,18 % eller 203 elever.

37 elever, 20 drenge, 17 piger, som alle bestod	.....	gennemsnit	13,79
12 » 12 » 0 » » » »	.....	»	13,93
18 » 7 » 11 » » » »	.....	»	13,64
40 » 23 » 17 » » » »	.....	»	13,61

107 elever, 62 drenge, 45 piger, som alle bestod.

g mellemskoleeksamen i 1952 tog 37 eller 56,1	%	realeksamen i 1953.
» » » 1952 » 12 » 57,1	%	» » 1953.
» » » 1952 » 18 » 47,1	%	» » 1953.
» » » 1952 » 40 » 43,9	%	» » 1953.

g mellemskoleeksamen i 1952 tog 107 eller 51,05 % realeksamen i 1953.

14 censorer, 15 beskikket af undervisningsmin., 29 indbudt, heraf 22 fra Esbjerg.

5 » 12 » » »	14 » » 14 » »
4 » 5 » » »	19 » » 18 » »
2 » 6 » » »	26 » » 21 » »
2 » 4 » » »	8 » » 8 » »

Understøttelser.

Elevunderstøttelser.

Kommunens tilskud, 57.600,00 kr., blev fordelt i portioner på 200,00 kr. til 250,00 kr. Følgende antal elever på de forskellige klassetrin modtog tilskud: 4 i præl.kl., 53 i realkl., 100 i IV.xm, 71 i III.xm og 39 i III.f.

Ribe amts skolefond understøttede som tidligere år et antal elever i mellem- og realskolen.

Tilskud til læreres deltagelse i kursus.

45 lærere og lærerinder modtog tilskud fra kommunen til delvis dækning af udgifter ved deltagelse i feriekursus, studierejser m. v. Der udbetaltes i alt 5.722,30 kr.

Udvekslingsrejser.

Eskilstuna—Esbjerg 1953.

(Ved lærer Bent Otto Jensen).

Alter i år blev der givet 10 elever fra Eskilstuna og 10 elever her fra byen mulighed for at virkeliggøre tanken med udvekslingsrejserne: at opnå et førstehåndskendskab til broderlandet — og vel først og fremmest familielivet dér. En tanke, som forøvrigt vakte stor anerkendelse hos medrejsende, vi traf i Sverrig og her i landet.

Udvekslingsrejserne var i år tilrettelagt således, at holdet fra Eskilstuna skulle komme først til Esbjerg. I en måneds tid havde børnene brevvekslet med hinanden — og man havde efterhånden fået et godt »billede« af kammeraten »hinsidan« — dog mange spørgsmål var stadig uløste — så det var med en vis spænding, vi modtog gæsteholdet onsdag, d. 17. juni på banegården, hvor skoledirektøren bød »velkommen til Esbjerg« ved det traditionelle danske kaffebord. — Eleverne her fra byen skulle nu overtage værtsforpligtelserne for den kommende uge.

Samtidig med, at der skulle gives Eskilstuna-eleverne mulighed for at »falde til« i det danske hjem, skulle vi prøve at vise byen og dens opland fra den mest interessante side. Den første dag foretog vi havne- og byrundtur; — der var forøvrigt meget nyt at se for vore egne elever. De øvrige dage gik med udflugter til Blåvand, — til Fanø og endelig den sidste dag under Esbjerg-opholdet — en interessant tur til Ribe. De første dage var eleverne måske lidt tilbageholdende overfor hinanden — sproget kunne også volde vanskeligheder — men inden længe var vi rystet godt sammen. Interessant var det at se, hvordan man ordnede for store sprogvanskeligheder: man benyttede sig blot af tredje sprog, nemlig engelsk; — og så kunne man jo bagefter få at vide, hvad det egentlig hed på dansk — eller svensk. — Den sidste aften her i byen var vi samlet til afskedsfest på Boldesager skole. — Hvem kunne nu også vide, at vi netop i år skulle få en så ualmindelig smuk sommeraften på Skt. Hansaften. I den trope-varme burde vi jo have siddet ude ved stranden — omkring et bål —. Ved festen — hvortil forældrene var indbudt — var der forskellig underholdning — afsluttende med nogle svenske ringlege.

Næste morgen — onsdag d. 24. juni — var tidspunktet så kommet til at vinke Esbjerg »Farvel« — og begive sig ud på det helt store eventyr. Og det blev et eventyr. Men først måtte vi overnatte i København. Efter ankomsten til hovedbanegården tog vi på en 2 timers busrundtur i København — afsluttende ved Zoo, hvor vi spiste middag. — Og derefter i »Tivoli« —.

Tidligt torsdag morgen tog vi så med færgen fra »Frihavnen« — og ude midt i sundet skiftedes roller, idet gæst blev vært — og omvendt. I Malmø skulle vi vente 2½ time før vi kunne rejse videre med Stockholm-ekspressen; ventetiden blev udnyttet til en interessant sejl tur i kanalerne og havnen.

Efter en togrejse på 8½ time ankom vi til Eskilstuna — de fleste sikkert lidt trætte efter alle de mange nye indtryk, vi havde fået den første dag i Sverrig. På banegården blev vi budt velkommen af folkskolinspektør Skallström, hvorefter vi blev indkvarteret i de respektive hjem.

Den følgende dag — det bliver fredag d. 26. juni — mødtes vi så med vore kammerater fra Stavanger og Jyväskylä for sammen med værtsfolkene at bese byen, som i den følgende uge blev vort »hjem« — med al den gæstfrihed, som dermed følger. I rundturen var »indlagt« et besøg på en af byens skoler, som bød på forskellige interessante ting; bl. a. fik vi de mindste klassers selvstændige skolebygninger m. m. at se — middagskøkkenet — eleverne spiser varm mad på skolen — som mest mindede om et moderne fabrikslaboratorium med rustfrit stål overalt.

Lørdag og søndag var forbeholdt hjemmenes initiativ; — mon ikke alle hjem i disse dage planlagde ture til Mälaren? Vi var jo så heldige, at udvekslingsrejsen faldt sammen med den varmebølge, som sikkert kun få havde tænkt sig stadig kunne forekomme på disse breddegrader. Da vi var i Uppsala målttes 32°. — Så man forstår, at vi nød besøget i domkirken — først og fremmest arkitektonisk — men også den kølighed, der slog os i møde i det enestående kirkerum.

En af de største oplevelser var lørdag aften — sammen med lederne fra de 3 øvrige venskabsbyer — at overvære gæstespil af det »Kungliga Teatern's operaballetten« på »Folkparksteatern«. Vi oplevede »Svaneøen«, »Don Quijote« og »De tre musketerer«.

Om mandagen var planlagt bustur til Stockholm, — med byrundtur, — herunder besøg på kongeslottet — havnerundfart — og endelig besøg på »Skansen«. Det blev en uforglemmelig dag med mange nye indtryk — blot virkede varmen for trykkende inde i byen — så dobbelt stor glæde var der over havnerundfartens små bølgestænk.

Den sidste dag under besøget var forbeholdt besøg på Julita-skansen ved Hjälmarén. Samme aften havde vi så afskedsfest på en af skolerne. Her talte medlem af folkskolestyrelsen, hr. Svante-Lundkvist, der understregede betydningen af udvekslingsrejserne mellem de 4 nordiske venskabsbyer. Samme aften fik vi lejlighed til at bringe de svenske hjem vor tak for al den gæstfrihed, vi havde mødt under opholdet dér.

Næste morgen faldt afskedstimen i slag og en lang togrejse var forestående; — men samtidig en interessant rejse gennem et panorama, der — for den første del af rejsens vedkommende — virker ganske fremmed for os.

At der igennem de efterhånden mange udvekslingsrejser er blevet knyttet venskabsbånd mellem kolleger fra Eskilstuna og Esbjerg, fik vi mangfoldige beviser på. Mange hilsener deroppefra har vi måttet over-

bringe her i byen. — For lederparret er det naturligvis samtidig en stor oplevelse at stifte bekendtskab med et svensk lærerpar — udveksle erfaringer m. m. — og så opdager man, at pædagogiske spørgsmål, som man henregnede som lokale, også går ud over landegrænserne.

Stavanger—Esbjerg 1953.

(Ved lærer Max Søndergård).

Otte dage før skolerne i Esbjerg holdt sommerferie havde de ti udvalgte elever til Stavangerturen pakket deres kufferter for at begive sig på den 22 timers lange rejse med nattoget til venskabsbyen i Norge.

Turen gennem Jylland fra Fredericia til Hjørring var egentlig beregnet til nogle timers søvn, men spændingen og de nye bekendtskaber jøg al søvn på flugt. Først efter Århus blev der tid til en smule søvn, og hvor var det rart med en kop varm morgenkaffe på banegården i Hjørring.

Allerede her ved morgenkaffen meldte rejsens største problem sig. Sejlturen fra Hirtshals til Kristiansand var jo berygtet for sine mange muligheder for søsyge. Et par gamle norgesfarere fra Rørkjær skole havde de sidste par timer underholdt med drastiske historier om deres sejlur året før. Søsygetabletterne var derfor velkomne, selv om det tegnede til havblik. Alle om bord på båden lovede damesejlads, og det løfte blev holdt.

Da Jylland var tabt af syne kravlede alle i køjerne og prøvede på at indhente den forsømte nattesøvn. Endnu med søvnen i øjenkrogene nåede vi dog at opleve den pragtfulde indsejling til Kristiansand.

For de børn, der aldrig før havde været i Norge, var jernbanerejsen Kristiansand—Stavanger en oplevelse, de sent vil glemme. Her var ikke tid til at læse de medbragte filmromaner, stadig nye indtryk pressede på, og et par muntre nordmænd lavede vældigt op i kupeen.

»Stavanger næste gang« var stikordet til almindeligt oprud; nu var det spændende at se udvekslingskammeraterne. Nok havde man skrevet sammen i de sidste måneder, men ville alle forventningerne nu holde, og hvordan var de hjem, der i otte dage åbnede sine døre for os.

Toget holdt. Vogndørene smækkede op, og de første passagerer, der trådte ned på perronen, kikkede sig forbavsede om. Hvortil dette store opbud af mennesker med et 70 mands gutteorkester i spidsen? Var der kongelige gæster med toget?

Nej, det var blot den måde, hvorpå Stavanger by med skoledirektør Lars Beite i spidsen plejer at modtage udvekslingshold på. Hvordan den norske leder, Sigurd Refheim, fik de 10 esbjergbørn fordelt til de norske kammerater, aner jeg endnu intet om, for midt i hele modtagelsesvrimmelen dukkede pludselig gamle kendte ansigter op for at byde velkommen til Stavanger. Der stod Norbotn, som var i Esbjerg 1951 med sit gutteorkester, der kom den smilende fru Friberg-Carlson fra Eskilstuna, som udvekslede i 1952. Øfstebø, som udvekslede året før, var mødt op med sin kone for at høre nyt fra Esbjerg; ja, en lang række gamle kendinge, som gennem årene har »gjort« Esbjerg, var kommet for at ønske velkommen til byen.

Det var sikkert blevet til en lang palaver om fælles bekendte i Stavanger, Eskilstuna og Esbjerg, hvis ikke Refheim diplomatisk havde bortført os til en ventende taxa, som kørte os til vort logi hos Refheims kollega, lektor Terjesen.

De følgende fem dage var vi gæster i Stavanger, og et veltilrettelagt

program førte os viden om. Egentlig er det ikke rigtigt at bruge ordet »gæster«, for sjældent har jeg på en udvekslingsstur mødt en sådan hjertervarme, som den, hvormed vi blev modtaget i Stavanger-hjemmene. Alle blev vi straks optaget i familierne og blev betragtet som hørende til huset. Ja, som een af pigerne sagde: »Det er jo li' som hjemme«.

En to dages tur i fjeldene til Prekestolen med overnatning i turistforeningens dejlige hytte rystede os alle sammen. Det var umuligt at kende forskel på nordmænd, svenskere og danskere, alle færdedes hjemmevante mellem hinanden; ja, selv i det vanskeligste terrain sprang vore drenge og piger som små gedekid. Disse to dages samvær i de norske fjælde sammen med norske og svenske børn og lærere var for os et uforglemmeligt minde.

Var det ikke en ide, om de tre venskabsbyer forsøgte at arrangere et fælles nordisk lejrskoleophold i otte dage på skift i de tre lande?

Busturen til Sola flyveplads, middagen på »Hummeren«, besøget i den gamle bydel, på »Ledåt«, i den ejendommelige domkirke og på Dreyers trykkeri, var de officielle udflugter, som viste os forskellige sider af Stavanger, som vi mindes med glæde. Men turens højdepunkter var sikkert fridagene, hvor vi sammen med vore værter hvilede ud, hvor vi rigtig kom i kontakt med hinanden, tog på små udflugter i fjeldene, sejlede på fjorden og strejfede om i butikkerne. På disse dage fik vi virkelig kontakt med vore norske venner. Vi levede med i deres hjem og tog del i deres daglige glæder og bekymringer.

Allt for tidligt kom afrejsens time, da der var planlagt et ophold i Kristiansand på turen til Esbjerg.

I den mest pragtfulde sommernat tog vi afsked med Norge og begyndte så småt at forberede vore norske kammerater på alt det, vi skulle vise dem i Esbjerg og omegn.

Hele vort Stavangerbesøg var blevet afviklet i det mest pragtfulde sommervejr, ikke een eneste gang var regntøjet fremme. Ville vejret nu også blot holde de kommende otte dage, tegnede turen til den største succes.

Togrejsen gennem Jylland gav os en lille forsmag på de tropiske dage, der i denne periode herskede herhjemme. Stønnende af hede ankom vi om eftermiddagen til et dejligt kaffebord på banegården, hvor skoledirektør N. P. Andersen bød hjertelig velkommen til Esbjerg, medens forældrene tålmodigt ventede på at hjemføre deres børns kammerater.

For at Stavanger-børnene rigtig kunne opleve de danske hjem, var der kun tre fællesudflugter, heldagstur til Ribe og Fanø samt en formiddagstur til Blåvand. Har man ved tidligere udvekslingsbesøg været glade ved regntøj og gummistøvler og helst ønsket sig lune steder, havde vi i de dage, besøget varede, kun brug for shorts og bjerge af ispinde og kolde sodavand. En varnehølge uden lige trak over landet. Fanø og Blåvand var netop så herlige som turistbrochurerne fortæller, ja, selv sejlturen til Kammerslusen var en vederkvægelser.

Sammen med forældrene sluttede vi opholdet i Esbjerg med en sammenkomst på Rørkjær skole, hvor alle fik benene rørt og sved på panden ved en lystig svingom under hr. og fru Ammundsens ledelse.

For Stavangerholdet stod en anstrengende københavneretur for. Efter forlydende fra Stavanger afvikledes denne planmæssig men var anstrengende for børnene efter det begivenhedsrige samvær med Esbjerg-kammeraterne i 14 dage.

Til slut en rose: Hvor er det rart, at Esbjerg skolevæsen overlader hele arrangementet til de udpegede ledere, så man har fuldstændig frie hænder til at lægge programmet for opholdet her i Esbjerg, og hvor er det dejligt, at man kan give børnene en is eller en sodavand, når de trænger til den. Her kan Stavanger og Eskilstuna lære noget.

Men så også to små tidler: Det problem, som Helge Hansen omtaler i indledningen til sin beretning om Stavanger-turen 1952 (årsberetningen 1951—52, side 20), havde vi også. Det må kunne rettes. Holmbergs lille anke fra Eskilstuna-turen 1952 (årsberetningen 1951—52, side 21) håber jeg alle klasselærere, der har med udtagningen at gøre, tager hensyn til i de kommende år. Tre dejlige børn havde året før været på klassetur til Norge, for dem var turen ikke den samme umiddelbare oplevelse som for os, der kun har set himmelbjerget.

Efter nu at have ledet udvekslingshold både til Eskilstuna og Stavanger er jeg overbevist om, at denne form for praktisk skandinavisme virker på langt sigt. Gennem disse udvekslingshold skabes der kontakter i vore nabolande med et gensidigt kendskab til dagliglivet i disse lande og venskaber sluttet, som vil medvirke til at gøre al nordisk samarbejde og sammenhold lettere i fremtiden.

Fritidsbeskæftigelse.

1. Esbjerg kommunale skolevæsens fritidsvirksomhed.

(1. okt. 1952—30. septbr. 1953).

Der har under fritidsvirksomheden været følgende discipliner igang: Hobbyvirksomhed, småsløjd, sløjd, håndarbejde, keramik, tegning, skak, skoleteater, sang og musik, folkedans, fritidsklub, gymnastik, skolehave, skoleroning og skolesvømning.

I alt har der under fritidsvirksomheden deltaget 4986 børn (herunder på svømmeholdene 2176 børn) fordelt på 271 hold (heraf svømning 137 hold). Flere af børnene har dog været beskæftiget på mere end et hold.

Efter krav fra overinspektionen for børneforsorgen betaler deltagerne nu et kontingent svarende til et beløb på 1 kr. pr. måned.

Af praktiske grunde opkræves beløbet dog kun 3 gange årligt, nemlig for oktober kvartal, for januar kvartal og for sommerperioden, og betalingen er fastsat til for oktober kvartal 2 kr., for januar kvartal 3 kr. og for sommerperioden: skolehave 3 kr., skoleroning 3 kr., skolesvømning 1 kr. og øvrige hold 2 kr. De forskellige satser er belignet af det antal dage, de enkelte hold løber.

Elever, der for oktober kvartal, har fået adgangskort een gang, har på grundlag af dette kort adgang til samtlige hold inden for dette kvartal. Tilsvarende gælder for januar kvartal men derimod ikke for sommerperioden.

Efter skriftlig begæring fra økonomisk vanskeligt stillede hjem er der adgang til at indrømme elever fritagelse for betaling. Sådant fritagelse er i denne periode ydet for 240 elever.

Elevernes kontingentindbetalinger har for perioden andraget 7944,50 kroner.

Nedenfor redegøres specielt for enkelte grene af virksomheden.

Skolehaverne 1953.

(Ved overlærer A. P. Pedersen).

Som det har været tilfældet i de senere år, har skolevæsenet også i skoleåret 1952—53 kun haft haverne i Rørkjær til rådighed. Driften af disse haver er forløbet tilfredsstillende.

Der er i årets løb foretaget en regulering af Rørkjær-haverne. Resultatet heraf har været en forøgelse af arealet, så der her fremtidig vil kunne beskæftiges ca. 200 børn.

Kommunen arbejder for tiden med spørgsmålet om anvisning af arealer til skolehaver for den vestlige bydel.

Skoleroning 1953.

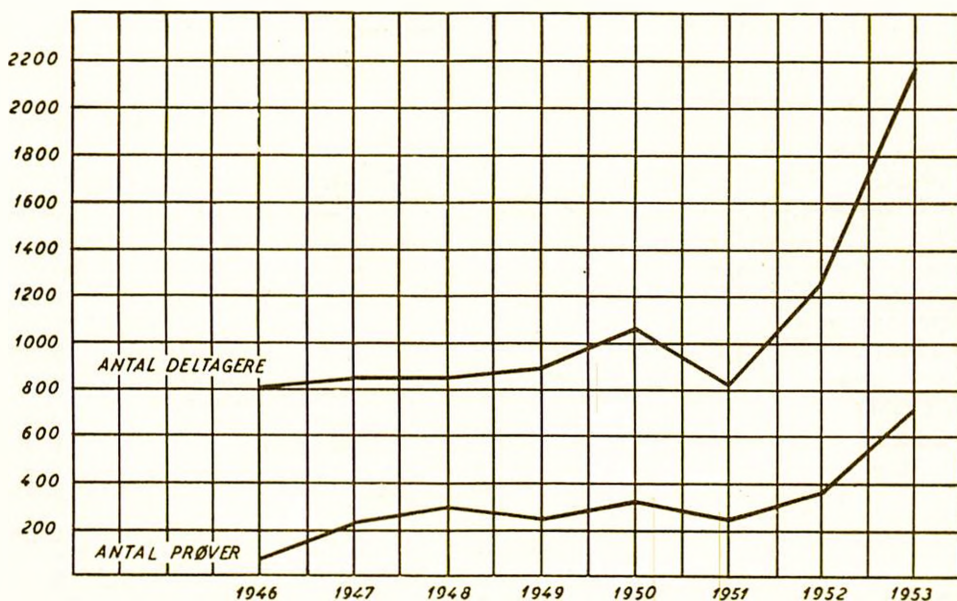
(Ved lærer Gerhard Thorsen).

I år har Esbjerg skoleroning haft 18 rohold igang, og der er roet ca. 1750 km på 353 ture. Hvert hold har i sommerferien fået en dagtur, der er gået enten til nordspidsen af Fanø eller op i Ho bugt. Et drengehold har været på en uges langtur på Gudenåen, en tur, der blev gennemført for den ringe pris af ti kroner pr. deltager, idet man havde fiskegrejer med og ernærede sig hovedsagelig af den daglige fangst. Båd til denne tur udlåntes af Silkeborg roklub uden vederlag. Sæsonen har været præget af dårligt vejr, hvilket er gået ud over resultatet. I Esbjerg roklubs årlige kaproning deltog 3 pigehold. Vinderhold blev Boldesager skole. Som ledere har virket lærerne E. Lau, A. Jørgensen, E. Dam Jensen og Gerh. Thorsen.

Skolesvømningen 1953.

(Ved lærer Erik Vind).

Boldesager friluftsbad, der blev færdig midt i svømmesæsonen 1952, har i år rigtig vist sin store betydning for den frivillige svømmeunder-

visning i Esbjerg. Deltagerantallet og antallet af aflagte svømmeprøver er fordoblet i forhold til 1952 og er 3—4 gange så stort som da svømmeundervisningen foregik på søbadeanstalten, hvor hverken temperatur eller vandstand kunne reguleres.

Børn er meget fintfølede overfor vandets temperatur. — Er vandet varmt — er det stadige spørgsmål. Kommer temperaturen under 15° får de kuldefornemmelser og er ikke meget modtagelige for undervisning. I Boldesager friluftsbad, hvor vandet konstant er 19—20° varmt, interesserer temperaturen ikke, og børnene går med hele deres barnlige iver og glæde ind for undervisningen og opnår i løbet af forbavsende kort tid svømmefærdighed.

2176 børn fordelt på 7 kursus dellog, og 702 af dem bestod svømmeprøven, frisvømmerprøven eller livredderprøven.

Før og efter ferien undervistes der fra kl. 15—19, i ferien fra kl. 8—12. Tilslutningen til de to kursus før ferien var så kolossal, at rammerne var ved at sprænges; men ved at ansætte 6 lærere, der på skift havde 3 hold a ca. 20 elever i vandet ad gangen, lykkedes det at undervise alle de tilmeldte børn, der mødte den første dag; men flere hundrede, der ikke var tilmeldt eller ikke mødte den første dag, måtte afvises.

Kursus	Data	tilmeldte	mødte	sv. pr.	fri. pr.	liv. pr.
I A I B	før ferien { 18/5—4/6 8/6—23/6	839 554	631 458	35 113	2 87	0 43
		1393	1089	148	89	43
II III IV	i ferien { 25/6—10/7 13/7—24/7 27/7—11/8	365 150 208	257 132 140	33 21 14	21 15 5	11 6 9
		723	529	68	41	26
V A V B	efter ferien { 18/8—28/8 31/8—11/9	334 423	307 251	82 58	27 56	8 56
		757	558	140	83	64
	I alt	2873	2176	356	213	133

4. og 5. klasserne havde adgang til I A og V A, mens højere klassetrin kunne deltage på I B og V B. II, III og IV kursus var for alle klassetrin. De tilmeldte børn fordelte sig som følger:

Skoler	4. kl.	5. kl.	I m.	II m.	III m.	IV x.	R.	I alt
Boldesager	159	50	159	48				416
Danmarksgade	77	103	123	87	42	19		451
Gammelby	31	14	31	9				85
Jerne	51	28	59	36	16	9	1	200
Rørkjær	224	123	66	40	67	10		530
Stormgade	128	85	87	66	33	13	5	417
Vestre	187	103	49	60	3			402
Veldbæk	20							20
Østre	95	98	54	42	35	28		352
I alt	972	604	628	388	196	79	6	2873

Følgende lærere medvirkede: Kirsten Dige, Mogens Kruse Hansen, Sv. G. Hansen, Erik Damm Jensen, Grethe Bay Jensen, Alfred Jørgensen, Ole Klintø, Vagn Larsen, Ejvin Lau, Knud Bang Mikkelsen, Ahlmann Nielsen og Erik Vind.

Vi havde den glæde, at en af vore elever, Erling Schmidt, Vestre skole, der lige før ferien havde taget frisvømmerprøven, få dage efter reddede sin broder og en fætter fra druknedøden i Tønder å. Broderen reddede han først, men da han skulle ud efter fætteren, var han gået ned. Erling dykkede to gange forgæves, tredje gang lykkedes det at finde ham og bjerge ham i land. Fætteren var da skindød, men Erling kaldte ham til live med kunstig åndedræt. Godt gjort af en 11 års dreng!

2. Andre former for fritidsbeskæftigelse.

Skolebotanisk have.

(Ved overlærer J. Hedegaard Christensen).

I det forløbne skoleår er arbejdet gået som tidligere, idet dog brugen af haven er steget meget betydeligt, siden man er gået over til at udbringe plantemateriale, så det står rede til brug i det pågældende klasse-lokale, efter at ønsket er afgivet pr. postkort el. telefon. Frankerede kort med bestillingsformular findes henlagt på skolerne.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved viceinspektør J. Holmberg).

Vi startede sæsonen på normal måde, idet vi på repræsentantskabet bestemte, hvilke film vi ville søge at få, og derefter modtog vi elevernes indmeldelser. Stor var vor overraskelse, da vi gennem biograferne modtog besked om, at filmudlejerne ikke ville levere os film.

I tillid til, at dette kun var et overgangsfænomen, improviserede vi et smalfilmsprogram, der blev vist som første forestilling på Paladshotellet. Afviklingen af dette program var utilfredsstillende både filmmæssigt og ordensmæssigt, og en fortsættelse ad denne vej var altså ikke mulig.

Vi stillede abonnenterne i udsigt, at sagen ville gå i orden i løbet af vinteren, men det blev nu ikke tilfældet, og i februar 1953 tilbagebetalte vi eleverne to trediedele af deres indskud.

I løbet af foråret sammenkaldte Dansk Skolescene repræsentanter fra skolebio'er, idet Dansk Skolescene havde fået en opfordring fra filmbranchen til at virke som central for al forevisning af biograffilm for børn uden for de af biograferne arrangerede forestillinger. Efter en del forhandlinger blev der sluttet en overenskomst med filmbranchen som den ene part, og Dansk Skolescene som den anden. Aftalen bestemmer, at der for hver sæson skal udtages en række film, der stilles til rådighed for børneforestillinger, således at de enkelte skolebioer inden for disse film kan tage, hvad de mener egner sig for deres publikum.

Sæsonen 1953—54 vil således være den første under nyordningen, og vi vil i alt fald nu være sikre på at kunne vise abonnenterne de film, vi har lovet dem ved indmeldelsen.

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved skoledirektor N. P. Andersen).

Mod forventning lykkedes det heller ikke i dette skoleår at få »Landskolescenen« reorganiseret, selv om arbejdet dermed må siges at være skredet godt fremad.

Alligevel lykkedes det os at gennemføre to gode forestillinger, idet Dansk Skolescene mødte med »Den stundesløse«, og Andelsteatret med »Sparekassen«.

Begge forestillinger gennemførtes med stort held og har givetvis medført forøget stabilisering af Esbjerg og omegns skolescene.

Skoleidrætsstævnet 1952.

(Ved viceinspektør Ahlmann Nielsen).

Skoleidrætsstævnet blev i 1952 afviklet i to afdelinger:

1. 25/8—6/9: Indledende kampe i boldspil på skolernes baner.
2. 17/9 : Finalekampe i alle boldspil samt budstikkeløb og atletik på stadion.

Dermed var man vendt tilbage til ordningen fra før 1949, og begrundelsen var den, at de indledende kampe på første stævnedag i 1951 varede ved til kl. 17,40, hvilket måtte erkendes at være for længe.

Idet skoledirektøren i sin indledningstale hentydede til, at det for boldspillenes vedkommende kun var finalisterne, der mødtes, sagde han: »Det er ikke alle, der er med i dag, og ikke alle I, der er her, kan forvente at slutte dagen som vindere. Nogle skal være tabere, og til dem vil jeg sige: Det at tabe en sportskamp, som spilles efter forud aftalte regler, er ikke det samme som at lide nederlag. Derfor, glæd jer over at have deltaget!«

Som så ofte før var vejret ikke særlig gunstigt, men hverken kulde, regn eller blæst formåede at lægge nogen dæmper på de aktives iver eller på tilskuernes jubel. En jubel, som ikke formindskedes, da lærerne og lærerinderne til slut spillede langbold. Lærerne havde på forhånd forpligtet sig til at score dobbelt så mange points som lærerinderne, hvilket til at begynde med syntes at skulle blive vanskeligt, da lærerinderne sad inde med langt større rutine i denne sportsgren end lærerne. — Til slut vandt lærerne dog med 32 points mod 12.

Medlem af skolekommissionen, ekspeditionssekretær Viggo Madsen, sammenlignede ved præmieuddelingen skolernes stævne her med olympiaden i Finland og udtalte sin anerkendelse af den tekniske kunnen og den gode sportsånd, som han havde været vidne til.

Skoleidrætsstævnets præmier blev vundet af følgende skoler:

Piger:

- 5. kl. rundbold: (Esbjerg Lærerforenings pokal): Vestre.
- II f langbold: (Skoleudvalgets pokal): Rørkjær.
- III x håndbold: (»E. H. K.«s pokal og nåle): Rørkjær.
- IV x langbold: (»Esbjergbladet«s pokal): Danmarksgade.

Drenge:

- 5. kl. fodbold: (Esbjerg Idrætspark's pokal): Boldesager.
- II f fodbold: (»Vestkysten«s sølvnåle): Boldesager.
- III x håndbold: (»Kvik«s pokal og nåle): Jerne.
- IV x fodbold: (»Vestjyden«s pokal): Stormgade.

Skoleopsparingen.

(Ved Esbjerg og omegns sparekasse).

I skolespareafdelingen blev der i skoleåret 1/8 1952—31/7 1953 indbetalt

i sparemærker	kr. 53.986,20	
i kontanter	» 95.896,23	
		kr. 149.882,43
Der udbetaltes		» 82.812,36
Nettoindsuddet		kr. 67.070,07
plus tilskrevne renter	kr. 12.923,71	
og sparepræmier	» 676,00	
		» 13.599,71
giver en fremgang på		» 80.669,78
Der indestod i skolespareafdelingen pr. 1/8 1952		» 301.566,22
Skolesparernes tilgodehavende udgjorde derefter 31/7 53	kr. 382.236,00	

Derudover blev der på alm. sparekassevilkår i sparemærker indbetalt
kr. 1.399,60

af børn, der over en kortere tid ønskede at spare til et bestemt formål.
I skolespareafdelingen indgik der

1948—49	kr. 87.179,15,	deraf i sparemærker	kr. 71.855,90
1949—50	» 83.805,67,	» »	» 55.419,80
1950—51	» 90.925,25,	» »	» 52.209,10
1951—52	» 113.606,28,	» »	» 52.816,70

5939 børn deltager nu i skoleopsparingen, men der er åbenbart noget at gøre endnu. I »Vestkysten« for den 15. juli d. a. kunne man læse:

— — *Den lille røde der går så godt*, sagde en ung mand glad, da han steg ud af en af de små, fikse vogne, som man kan køre i på Grønttorvet formedelst en vis betaling pr. tur. — Han havde da kørt ture for kr. 60,00!

Frejser og feriehjem.

Frejser på statsbanerne.
1952.

Der blev i alt udstedt 4.542 fribilletter til skolesøgende børn i Esbjerg, heraf var 1808 billetter til børn over 12 år, og 2734 billetter var til børn under 12 år. Desuden afholdt kommunen udgifter ved rejse til sommerlejr m. v. for 1054 børn og 90 ledsagere. Kommunens udgift beløb sig ialt til kr. 12.599,70.

Svagbørnskolonier.
1953.

Kolonien i *Sønderho* rummer 80 sengepladser og har været benyttet af 6 hold med i alt 10.415 forplejningsdage.

Kolonien i *Rendbjerg* med annekset rummer 80 pladser, hvortil kommer den i 1952 erhvervede bygning med 50 pladser. Kolonien har været benyttet af 3 hold med i alt 7833 forplejningsdage. Desuden har kolonien i liden før og efter sommerferien været benyttet som lejrskole med i alt 274 elever og 14 lærere, fordelt på forskellige hold à 7 dage, i alt 1918 forplejningsdage for elever.

Sundhedsplejen, herunder skolebespisningen.

Skolelægevæsenet.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og H. Marqvard).

Skolelægearbejdet følger *udadtil* samme linie som tidligere, idet alle børnene undersøges årligt. Set *indefra* sker der imidlertid en jævn forskydning, ikke en omlægning af arbejdsgangen, men en omvurdering af mål og sigte, en udvikling, der vokser ud af arbejdet blandt børnene i det levende samfund, som skolen er. Man har kaldt skolen en plante-skole, et godt udtryk for den voksende forståelse af barnet som en helhed, hvor ikke blot forstanden for læreren og kroppen for lægen er *hans* domæne, men hvor hele barnet er en uadskillelig helhed, hvor det at erhverve viden og færdighed må udvikles så vidt muligt sammen med en fysisk, psykisk og social tilpasning, for at barnet senere skal kunne finde sig til rette i samfundet.

Da skolelægen for godt en menneskealder siden begyndte at gøre sin indsats, stod kampen endnu mod den stærke mangel på almen hygiejne og mod de udbredte epidemier, som betød en stærk sygelighed og en ikke ubetydelig dødelighed blandt skolebørnene. Især tuberkulose, difteri og skarlagensfeber var svøber blandt vore børn. Nu er disse sygdomme stærkt reducerede og må siges at være under kontrol — ikke speciel p. gr. a. skolelægens indsats, men p. gr. a. lægevidenskabens fremskridt og ikke mindst p. gr. a. en forbedret offentlig og personlig hygiejne. Men samtidig har hele samfundsudviklingen medført, at flere børn lider under det, vi kalder »tiden«. Flugten fra land til by, tempoet, boligmangel, udearbejdende mødre, arbejdsløshed, opløste hjem, forøgede krav i erhvervslivet og mange andre faktorer præger ikke mindst vore børn med mangel på harmoni i personlighedsudviklingen. Derfor er psykosomatiske symptomer så almindelige også blandt skolebørn. Derfor er *skolesundhedspleje* mindst ligeså vigtig i dag som tidligere, og opgaven er vist endda ulige vanskeligere, så sandt som det oftest er både vanskeligere og mere tidsrøvende at råde bod på psykiske forstyrrelser end på rent somatiske lidelser. Set fra skolens synspunkt ligger den største opgave hos pædagogen, men lægen kan dog ikke undværes. I alt psykosomatisk er der altså også noget somatisk, noget corporligt, fysisk, som lægen må skille ud og tage sig af, og det psykiske kan nok kræve den autoritet og diplomati, som lærer og læge i samarbejde kan præstere. Mon ikke det pædagogiske og det lægelige får sin passende repræsentation ved et forhold som her i byen, hvor een læge samarbejder med ca. 125 lærere?

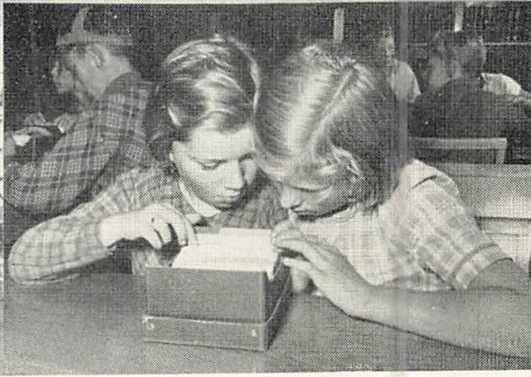
Skolelægens opgave bliver således i stigende grad at være med til at finde ud af, *hvorfor* barnet viser psykosomatiske reaktioner: mavepine, hovedpine, manglende appetit eller overstadig madlyst, slikker, ryger,

Undervisning i bibliotekskundskab.

Undervisning i bibliotekskundskab.

bider negle, tisser i sengen, er ukoncentreret eller urolig, udisciplineret i skolen, umulig mellem kammerater o. s. v. Vi er stadig på vagt overfor sygdomme og fejl gennem vækstårene, og vi fører stadig vor statistik, bl. a. fordi vi skal det, men tallene siger meget lidt om det arbejde, vi præsterer, og intet om den tid, der går med analyse og samtaler med forældre, børn og lærere. Vi er glade for at stå midt i sundhedsopdragelsen af skolebørnene, og vi mener, at også vor medvirken er nødvendig.

Børnetallet stiger stadig og udgør for året 1952—53 7977, herunder 15 elever fra Externatskolen og 48 elever fra Set. Nicolai Skolen, hvilke skoler nu er inddraget under det kommunale skolelægetilsyn. Kun ganske enkelte af dem er undersøgt af privat læge.

Talelidende og høresvage henvises direkte til kontrol og behandling hos talelærer og speciallæge. Der gøres herfra et stort arbejde for disse børn, og tallene i Esbjerg ligger år efter år meget lavt. Det overvejes dog at oprette særlige klasser for høresvage børn, hvorved sikkert enkelte elever vil få endnu bedre udbytte af undervisningen trods deres lidelse.

Synsnedsettelse henvises til specialist gennem familiens egen læge. I tallet indgår alle børn med nedsat syn også korrigerede.

Skolen har stadig engageret massøse Astrid Petersen til holdningsgymnastik for 4 små drenge- og 4 pigehold gennem vinterhalvåret. Vi er taknemlige for den hjælp, der her gives et lille udvalg af vore børn, og for den lejlighed, vi derved får til at danne os et indtryk af betydningen af særlig gymnastik for børn med ikke for udtalte holdningsfejl. Der er for os ingen tvivl om værdien. Hele spørgsmålet om holdningen og dens betydning er omdiskutabelt og ganske uafklaret. Men et arbejde som det, Esbjerg skolevæsen herved giver mulighed for, kan måske være med til at give et fingerpeg for os andre. At holdning delvis er konstitutionel, arveligt betinget, må vist anerkendes, men at den i meget væsentlig grad grundlægges og bestemmes i de tidligste levemåner og -år synes dog sandsynligt, og at den kan påvirkes ved rigtige legesøvelser, mener vi at kunne konstatere. Og så tror vi alltså, at holdningen betyder noget i praksis.

Vi har fortsat vore »forelæsninger over sexuallivets biologi og hygiejne« for afgangsklasserne med ca. 100 % tilslutning. Vi har lidligere talt om, at vi »kom for sent«, og vi vil prøve at rykke disse timer frem til II mellem og IV mellem samt 6. og 7. kl.

Af andre kommentarer til tabellen skal vi anføre:

Kontrolundersøgte — 1206 — tallet angiver, hvormange børn, der er kontrollerede, ikke hvormange undersøgelser, der er gjort; adskillige børn har været flere gange til kontrol af påfaldende vægtsvingninger, katarrale tilstande, mavesmerter, blodprocent o. s. v. og ikke mindst adfærdsforstyrrelser og tilpasningsvanskeligheder eller afvigelser i opførsel eller kundskabsmodtagelighed i klassen. Det er forhold, som vi ikke mener at skulle henviser, men som vi dog synes, vi bør holde øje med.

Ikke koppevaccinerede udgør 1,2 % af samtlige skolebørn, dobbelt så mange som sidste år, trods en ihærdig kampagne mod denne »lovstridige« gruppe.

Ikke 3. gang difterivaccinerede udgør ca. 6 % af børnene, fortrinsvis i de lavere klasser. Vi får de allerfleste til at få ordnet forholdet hos familiens læge.

1952—53 I alt 7914	Danmarksgades skole				Stormgades skole				Vestre skole				Østre skole			
	Pig. 555		Dr. 543		Pig. 676		Dr. 673		Pig. 595		Dr. 538		Pig. 468		Dr. 433	
	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist
Kontrolundersøgte	110		75		170		154		87		102		79		49	
÷ koppevaccination	5		6		5		5		10		5		7		8	
÷ 3. differivaccination	34		34		23		20		18		11		27		38	
Tub. + efter infection	31		38		41		48		47		43		40		32	
Calmettevaccination før sk. ..	98		72		105		97		74		66		77		60	
Calmettevaccination i skolen	414		427		437		497		452		401		341		324	
Tuberkulin negativ	12		6		43		31		22		28		9		17	
Revaccinerede 52—53	5		5		10		8		12		10		10		4	
Overvægt	30		22		46		32		52		36		39		17	
Undervægt	92		76		102		26		77		65		55		55	
Sukkersyge			1													
Asthma	1		3				6				7		1			
Adfærdsforstyrrelser	11	1	18		14		22		9		24		8		19	
Enuresis	16		25		28		35		20		40		25		23	
Taleforstyrrelse	2		10		5	2	4	1	4		5		1		12	
Nedsat syn	59	19	50	9	74	6	30	6	27	13	14	3	38	6	28	
Nedsat hørelse	5	1	4	2	7	2	9	3	3	1	2	1	2	1	3	
Usikker farvesans	1		23				13				11				11	
Albuminuri	2	2											1			
Hjertelidelse			1	1	3	2	1	1	2		3	2	1		1	
Hudlidelse	19	1	19	2	14	2	10	1	9		15	1	10	1	6	
Holdningsfejl	187	6	127	7	199	2	152	3	142		118	1	121	4	81	
Platfod	69	1	108		88		112	1	79		68		52		74	
Flg. efter engelsk syge	167		207		183		221		175		177		131	1	171	
Brok	3		9	1	5		4		3		2		5		1	
Forstørrede mandler	79	4	73	2	75	2	87	5	67	2	52		66	2	55	
Polypper	8	5	3	1	6	1	5	2	6	2	10	7	4	3	5	
Blodmangel	6	6	4	4	3	2	14	8	15	6	7	4			8	
Ret. testis			15	2			7	1			6					
Andre sygdomme	3	1	4		5	1	9	2	10	3	7		18	5	14	

Tuberkulinpositive efter infektion udgør 6,9 % i forhold til 8,2 % i det foregaaende skoleår.

Calmettevaccinerede før skolegangen er i år 15,5 %, en stigning fra 9 %, et resultat af folkeundersøgelsen — og måske også vor opmuntring til mødrene.

Tuberkulinnegative er i år 289 = 3,6 %. Det drejer sig dels om vaccinerede, der dog ikke bliver positive, dels om børn, hvis forældre, trods vore forklaringer, modsætter sig vaccination. Propagandaen fra »landsforeningen mod vaccination« spores jævnlige, og vi må overlade ansvaret til forældrene i det enkelte tilfælde. Vi kan stadig henvise til, at vi ikke siden indførelsen af calmettevaccinationen ved indgangen i skolen, har haft et eneste tilfælde af denne sygdom blandt vore vaccinerede børn, og det store antal vaccinerede er med til at beskytte deres kammerater, idet smittemulighederne er stærkt formindsket. Vi mener derfor stadig at måtte gøre vort til gennemførelsen af vaccinationen mod tuberkulose. Fremtiden får vise, om eller hvor længe vi skal blive ved.

I øvrigt henvises til overlæge Lorenzens beretning.

Overvægtige betegnes børn med en vægt på 15 % eller mere over

Boldesager skole				Gammelby skole				Jerne skole				Rørkjær skole				Veldbæk Tourup skoler				Antal i alt	Henvist i alt
Fig. 510		Dr. 566		Fig. 226		Dr. 255		Fig. 289		Dr. 305		Fig. 608		Dr. 601		Fig. 27		Dr. 43			
Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist		
23		43		29		36		45		35		106		52		6		4		1205	
8		12		5		6		2		6		10		8						108	
12		47		31		26		9		22		49		48		1		2		482	
22		44		11		13		23		24		37		35		2		2		543	
07		98		55		60		39		42		87		81		4		4		1226	
09		359		153		164		212		221		478		472		21		36		5768	
11		29		7		18		15		18		6		16				1		289	
10		1		1		4				4		9		15						94	
14		34		8		3		18		7		52		24		6		3		473	
11		31		38		40		15		13		66		56		6		4		848	
								1												2	
3						4		1		2		2		5						35	
2		15		4		10		3		11		6		18				1		195	2
22		36		16		19		10		27		19		40				1		402	
1		6	3			3	1			2				1				1		57	7
05	5	24	14	1		13	3	15	9	20	9	63	27	51	24	6	3	1		539	162
1		2				1		2				2		3						46	11
		1				1						2		13						76	
						1						2		2						8	2
						2	1					2		1						20	7
5		8		4	1	7	1	4		6	2	7	1	15	4			1		158	17
0	6	150	3	25	3	40	3	39	1	64	1	105	17	107	12	8		19	1	1794	73
08		27		26	1	24		12		16		58	1	60	1	5		8		914	5
3		30		13		17		13		18		49		59		11		13		1668	1
		2	1			1	1			3	2	1	1	2	1					41	7
9	5	26	5	11	4	12	5	13	3	7	2	31	7	33	5	6	2	3	2	715	59
2	15	22	16	11	11	20	20	6	4	15	8	27	24	39	34	3	3	3	1	215	161
3	3					1	1			2	1	9	6	5	1	3	3	1	1	73	46
		14				12				10	1	10	1	14	1			2		88	5
11	13	33	4	16	7	9		15		15	5	35	14	21	6	2	1	5	3	252	71

»middelvægt«. Gruppen ligger ret konstant mellem 5 og 8 %. Kun sjældent drejer det sig om egentlige stofskiftelidelser, som regel er det børn, der spiser for meget eller spiser forkert. De overvægtige børn udgør en stor gruppe blandt vore kontrolbørn, idet de højere grader ofte betyder en belastning af barnet både psykisk og somatisk.

Undervægtigt betegnes et barn med en vægt på 15 % eller mere under »middelvægt«. Gruppen ligger ret konstant på omkring 20 %. Som gentagne gange anført, drejer det sig ikke om underernærede børn, men om spinkle individer med svagere udviklet muskulatur. De allerfleste af disse børn befinder sig vel og er sunde og raske. For de sværeste grader er der — som for de overvægtige — grund til kontrol med udviklingen og evt. rådgivning m. h. t. kosten. Vi ved nu, at hvert barn har sin »udviklingslinie«, der kan ligge højt eller lavt og være lige normal, så begrebet »normalvægt« kunne uden skade stryges.

Adfærdsforstyrrelser: Vi har i rubrikken opført 198. Tallet er behæftet med megen usikkerhed. Det afhænger af mange omstændigheder, hvor mange vi finder, og det beror i høj grad på et skøn, hvad man mener, skal med i en statistik. I Gøteborg har skoleoverlægen opgjort tallet til 40 % af børnene, idet han har medregnet alt, der havde bekymret

forældrene eller lærerne. Med denne definition er tallet sikkert omtrent rigtigt.

Hudlidelser viser 158 børn. Tallet repræsenterer virkelige hudsygdomme og siger intet om den almindelige hudpleje eller renlighed. Det er en kendsgerning, at så godt som alle børnene møder rene og nystivede til lægeundersøgelsen, og det påskønner vi i høj grad, men i det daglige er der mange snavsede negle, hænder og halse. Vaskemulighederne på skolerne lader dog også meget tilbage at ønske!

Lad os slutte som sidste år: Der er voksende forståelse af både hygiejnens og ernæringens rolle for barnets sunde udvikling. Vi mener at kunne se, at samfundets indsats gennem svangerskabskontrol, spædbørnssundhedsplejersker, småbarnsundersøgelser og skolelægevæsen spores blandt skolebørnene i dag.

Skolesundhedsplejerskernes virksomhed.

Indenfor skolesundhedsplejen er der i de sidste 4—5 år kommet adskilligt nyt til, som bl. a. har forøget sundhedsplejerskernes kontorarbejde ganske betydeligt, hvilket har bevirket, at der har været endnu mindre tid til forebyggende arbejde som sundhedsopdragelse, undervisning og besøg i hjemmene. Børnene skulle gerne inden de forlader skolen have forståelse af sund levevis og gode vaner, jo mere forjaget tiden bliver, og jo mere hjemmenes struktur ændres i retning af, at begge forældre arbejder ude med deraf følgende mindre familieliv og mindre tid for moderen til at tage sig af børnene, er det nødvendigt, at børnene gøres aktive og selv får forståelse af sundhedspleje; det har ikke været muligt at følge dette arbejde op, som vi gerne ville.

Nedenstående meddeles en kortfattet oversigt over det daglige arbejde.

Ved skoleårets begyndelse revideres helbredskortene efter skolens kartotek, og der skrives helbredskort for elever i første skoleår.

Småbørnskortene rekvireres fra de praktiserende læger for de børn, der har gået til den årlige helbredsundersøgelse før skolealderen. Oplysningerne indføres på skolens helbredskort.

Planerne over den årlige lægeundersøgelse på skolen lægges i samråd med skolens inspektør, så klasselæreren kan være til stede, når klassen bliver undersøgt; samarbejdet mellem skolen, hjemmet og skolesundhedsplejen er af fundamental betydning, og effektiviteten af arbejdet afhænger stærkt af dette samarbejde, vi skal jo ikke alene se på barnet som skolebarn, men også som et medlem af en familie og et samfund.

Eleverne i børnehave, 1ste og afgangsklasser undersøges så vidt muligt i de første 6 måneder af skoleåret.

Der sendes en skriftlig indbydelse ud til barnets forældre om at være til stede ved lægeundersøgelsen. Op til 6 kl. er denne indbydelse i år efterkommet af ca. 80 % mødre.

Elever i børnehave og 1. kl. bliver synsprøvet samt alle, der klager over symptomer fra øjnene.

Urinundersøgelse foretages for elever i 1., 4., 7. kl. samt afgangsklasserne.

I 5. kl. prøves elevernes farvesans.

Ved lægeundersøgelsen vejes og måles børnene, over- og undervægtige børn indkaldes til vægkontrol efter skolelægens ordination. Evt. henvisninger til barnets private læge noteres i en særlig protokol. Det kon-

trolleres at henvisningen følges — i nogle tilfælde ved besøg i hjemmet.

Der føres detailleret statistik over undersøgelsernes resultat til brug ved årsberetningen til sundhedsstyrelsen. Sygedage noteres på hvert barns helbredskort.

Planerne over den årlige tuberkuloseundersøgelse af eleverne tilrettelægges i samråd med tuberkulosestationen. Børnene i første—tredie—fjerde skoleår og alle årgange fra og med sjette klasse og opefter tuberkulinprøves. Negative tuberkulinprøves hvert år.

Røntgengennemlysning af lunger af de samme årgange foretages af tuberkulosestationens personale, der kommer rundt på skolerne med transportabelt røntgenapparat. Ligeså vaccination og revaccination. Undersøgelsen er i år foretaget i februar og marts måned. Personalet ved skolevæsenet er tuberkuloseundersøgt i september 1952.

Ved klassebesøg er der som sædvanlig talt om hygiejne og gode livsvaner. Desværre kniber det stadig med håndvask, også i skolen. I det store og hele er der for få håndvaske, sæbe og håndklæder tilgængelige for børnene i frikvartererne. Tidligere har vi undersøgt eleverne for utøj 2—3 gange årligt, men da der efterhånden kun findes lidt utøj, har dette arbejde kunnet indskrænkes en del. I skoleåret 1941—42 fandtes utøj hos 10 % af samtlige skoleelever, i dette skoleår kun hos 0,45 %.

Hjemmebesøg er foretaget i så vid udstrækning som tiden har tilladt, men desværre ikke så ofte som ønskeligt.

Samarbejdet med hjemmene og skolerne har været godt, hvad vi er taknemlige for og gerne vil udbygge så meget som muligt. Et godt samarbejde gør vort arbejde for og med børnene mere effektivt.

Moroprøver	5601
Mantouxprøver	395
Hjemmebesøg	545

Tuberkuloseundersøgelse af børn m. fl.

(Ved overlege, dr. med. J. N. Lorenzen).

Undersøgelsen er foretaget efter de samme retningslinier som i de tidligere år.

Der er undersøgt ialt 5.115 børn, der alle enten er røntgengennemlyst eller røntgenfotograferet. Desuden er 346 af disse børn på grundlag af skolelægens tuberkulinprøver blevet calmettevaccineret.

Det i sammenligning med tidligere år meget lave antal af vaccinationer må tilskrives folkeundersøgelsen i foråret 1952, hvor et meget stort antal børn, der dengang endnu ikke gik i skole, blev vaccineret.

Af skolens personale (lærer- og rengøringspersonale m. v.) blev ialt 504 personer undersøgt, deraf 430 skærbilledfotograferet og 74 gennemlyst.

Takket være vaccinationen og formentlig også den dalende tuberkulosemorbiditet har der blandt de undersøgte børn ikke været åbne tuberkulosetilfælde.

Et barn havde en lungeproces, der dog viste sig at være af ikke tuberkuløs art (sarcoidosis), et andet barn havde en ubestemmelig infiltrering i den ene lunge, et barn havde en fortætning i lungeroden og et barn havde rester efter en almindelig lunge- og lungehindebetændelse.

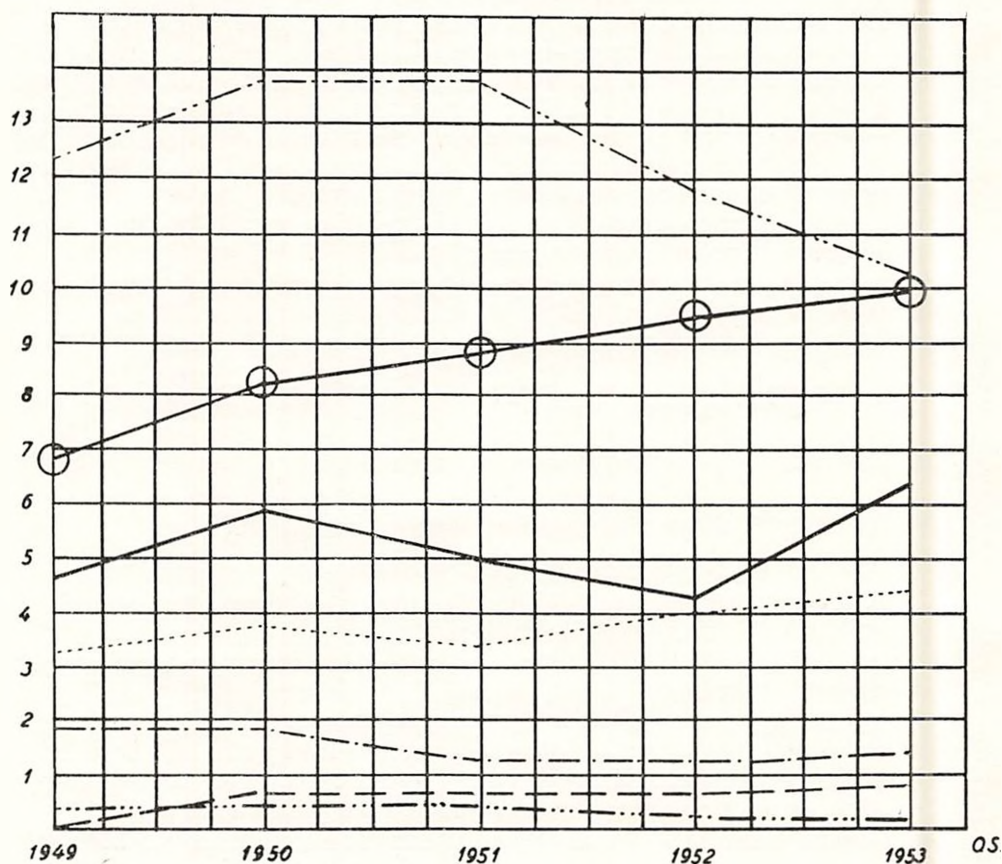
Blandt det undersøgte personale påvistes ingen friske tilfælde af lunge-
getuberkulose, og der var ingen tidligere ikke erkendte lungelidelser af
anden art.

Taleskolen.

(Ved audiolog og talepædagog Oluf Schultz).

Arbejdet i 1952—53 har i det store og hele fulgt de samme retnings-
linier som året før. Det stigende børnetal har medført, at der stadig i
tillagende grad må slækkes på arbejdet på visse felter, bl. a. kontakten
med skolerne og forældrene ved personlige besøg.

Fig. 1. Talelidende i 2. klasserne.

Der er foretaget undersøgelse af alle 2. klasserne for at finde taleli-
delser, og tillige er der foretaget undersøgelse af alle 2., I f., Ix og af-
gangsklasserne for at finde hørenedsættelser.

Den grafiske fremstilling (fig. 1) viser en undersøgelse af 2. klas-
serne i en oversigt over 5 år. Som ordinat er afsat antal af elever opgi-
vet i %, 1 % = 10 mm, og som absceisse er afsat år, 1 år = 40 mm.

Det samlede antal undersøgelser er ligeledes afsat i det samme koor-
dinatsystem, dog således, at ordinaten her betyder antal af elever med
10 elever = 1 mm, og kurveafmærkningen er o-----o.

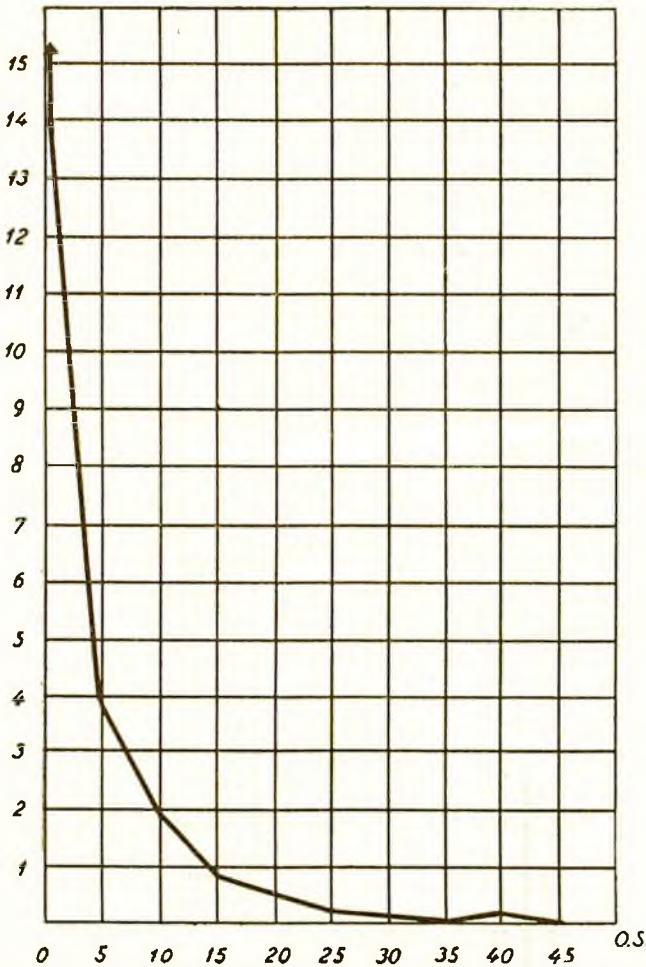
Den øvrige kurveafmærkning er følgende:

Læsp .....
 Snøvl .....
 Hæshed — .. — .. — .. — .. — .. — .. — ..
 Stammen — . — . — . — . — . — . — . — . — .
 Artikulationsforskydelse — — — — —
 Ganespalte — ... — ... — ... — ... — ... — ...

Af de 64 elever med snøvl blev 38 henvist til læge. Disse elever fik foretaget adenotomi, tonsillotomi eller begge dele og andre blev behandlet med næsesugning eller næsedråber.

Der er blevet foretaget 5964 undersøgelser af ører, heraf 4980 gruppeundersøgelser, 793 femtonede undersøgelser og 191 udvidede undersøgelser med bestemmelse af nederste og øverste høregrense, benledningsprøve, recruitmentsprøve og discriminationsprøve. På grundlag af disse undersøgelser er der udleveret 4 høreapparater i samråd med Esbjerg hørecentral, der er blevet foretaget 1762 pustninger, 160 ører er

Fig. 2. Gruppohøreprøverne.

blevet skyllet for cerumen og 398 ører er blevet skyllet for kronisk udflod.

Den grafiske fremstilling (fig. 2) viser gruppeundersøgelserne. Hørenedsættelsen er afsat som abscisse, idet 1 decibel = 2 mm (decibel er enheden for lydstyrke). Som ordinat er afsat antal af ører opgivet i %, idet 1 % = 1 mm. For at forenkle kurven er toppen skåret fra. Der var 45 % af de fundne tilfælde, der havde 0 decibel høretab og i 25 tilfælde var tabet større end 45 decibel.

Af det samlede antal undersøgelser fandtes:

Bihulelidelser	6
Forstørrede halsmandler	23
Indre ørelidelser	7
Mellemørelidelser	39
Næsehulelidelser	8
Næsesvælgpolyper	26
Øregangsekzem	7

Der er alt i alt blevet givet 11361 behandlinger i taleskolen. Alle otologiske behandlinger og lægekontrollen udføres af overlæge S. Fr. Nielsen (spec.: øre-, næse- og halssygdomme).

I årets løb har følgende aflagt studiebesøg i taleskolen:

- D. 8. april 1952: En lærerinde fra Siam og en lærer fra Nigeria.
- D. 16. april 1952: En kursist fra sundhedsplejerskernes skole i Århus.
- D. 15. maj 1952: Skolekommissionen fra Horsens.
- D. 7. oktober 1952: To hollandske læger.
- D. 26. februar 1953: En læge fra Finland.

Om skolebørn og skolemøbler.

(Sætryk af skolehygiejnisk tidsskrift nr. 1 1953).

Under arbejdet med inventar til en ny skole i Esbjerg har man fundet frem til en ny type af skolemøbler, som synes at frembyde adskillige fordele frem for gængse modeller. Som det fremgår af illustrationen drejer det sig om løse stole til to-mandsborde. Der er taget al skyldig hensyn til hygiejniske krav, soliditet, æstetik og praktisk anvendelighed, og de færdige møbler er resultatet af et intimt samarbejde mellem skolefolk, arkitekter, skolelæger og -sundhedsplejersker — samt elever.

Da det drejede sig om udstyr til en ny skole, meldte sig et særligt problem i at fastslå størrelse (højde) af møblerne, hvor mange *forskellige størrelser* og hvor mange borde og stole *af hver størrelse*, der skulle anskaffes. Det lå nær at gøre op, hvor store vore børn er. I tabel 1 er vist legemshøjden af børnene i Esbjerg kommunale skoler året 1951—52:

Tabel 1: Højde af 6710 elever.

Elevhøjde	Antal	Elevhøjde	Antal
—110	74	146—150	584
111—115	276	151—155	445
116—120	621	156—160	356
121—125	812	161—165	263
126—130	801	166—170	157
131—135	734	171—175	94
136—140	749	176—180	55
141—145	651	181—	38

I stedet for nu at slå op i »Betænkning afgivet af kommissionen til drøftelse af skolens, navnlig folkeskolens opgaver« (af 1937) og derefter beregne højder og antal, mente vi at kunne prøve os frem ved at lade børnene sidde model og snakke med. Dette var så meget lettere, som vort nye bord (og stol) ganske enkel kan gøres højere eller lavere, så alle størrelser af børn kunne prøves ved et enkelt sæt møbler. En lang række elever fra børnehaven til realklassen blev anbragt på stolen ved bordet, og man fandt den højde, der både *for os at se* og for eleven i passiv siddende, i læsende eller skrivende stilling *at skønne* var den bedste.

I tabel 2 ses resultatet:

Det er påfaldende, at stolene og især bordene er betydelig lavere end i »Betænkningen . . .«, stolene indtil 3 cm og bordene indtil 8,5 cm lavere. De her anførte mål er imidlertid sådanne, hvor eleven for os at se indtager den bedste stilling, og hvor han selv bestemt angiver at befinde sig bedst. Det højere bord — indstillet efter »Betænkningen«s mål — giver i skrivestilling en løftet højre skulder, en trykket bryskasse, et mere ludende hoved og en dextroconvex kyfoscoliose i thoracalcolumna.

Tabel 2: Forhold mellem elevhøjde, stole- og bordhøjde efter målinger sammenlignet med højder angivet i »Betænkning« af 1937:

Elevhøjde	Stoleh.	Bordh.	Bordh. i forh. t. „Betækn.“
—115	31	50	(÷ 3—5 cm.)
116—124	32,5	53,5	(÷ ca. 1,5 cm.)
125—135	35	54,5)	
136—140	38	61,5)	(÷ 1—8 cm.)
141—145	38	63,5)	
146—154	39,5	66)	(÷ 3—5,5 cm.)
155—164	43,5	68,5	(÷ 7,5 cm.)
165—175	43,5	71	
176—	46	72,5	(÷ 8,5 cm.)

Vi har ikke nogen videnskabelig forklaring på den omtalte højdeforskel mellem »Betænkningen«s angivelser og vore empirisk fundne mål, men vi føler os så sikre på det rigtige i vore iagttagelser, så vi mener at kunne møblere den nye skole i overensstemmelse hermed.

I praksis fremstilles nu fem standardstørrelser i stole og borde, og det fremhæves igen, at hver stol og bord ved et yderst enkelt og billigt arrangement kan ændres i højder på 0,8 cm op eller ned.

Tabel 3: Standardmål for skolestole og -borde og beregnet antal af de enkelte størrelser:

Stolehøjde	Bordhøjde	Type	Procent af børn til typen
31,5	52	I	14
34,5	56,5	II	32
37,5	61	III	26
40,5	65,5	IV	19
43,5	70	V	9

I tabel 3 ses standardstørrelserne med typebetegnelse samt procent af børn, der efter vore målinger og beregninger skal anbringes ved de forskellige typer.

Ved alle vore tal fra Esbjerg må det tages i betragtning, at omtrent alle vore børn begynder skolegangen i børnehaver som 6-årige, hvorfor vi har de store tal i de små størrelser.

Vist giver overfyldte skoler med »vandreklasser« kludder i den smukke teori, men principielt har dog hver klasse sit klasserum, og med god vilje kan ved skoleårets begyndelse bord og stol let ret nøje tilpasses børnene i klassen. Ved lærerens velvillige medvirken får børnene glæde af disse nye skolemøbler.

P. S. Efter at ovenstående er skrevet, har vi haft lejlighed til at prøve »Esbjergmøblerne« i praksis på »Grådybskolen«, og det viser sig, at de indfrier vore forventninger. Vi må altså erkende, at vi har taget fejl i den antagelse, at bordene skulle være højere, end de var i forvejen. Stolen er bygget således, at den indbyder barnet til at sidde rigtigt, — i højere grad end nogen anden skolebænk eller -stol, vi har været præsenteret for. Både børn og lærere er glade for de nye møbler, og med de småændringer, som erfaringen altid fører med sig, synes det mig, at disse møbler med deres smukke og harmoniske fremtræden, deres hygiejniske og holdbare konstruktion og deres forholdsvis billige fremstillingspris, kommer meget nær til idealet af skolemøbler i dag.

L. M. Jakobsen.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge S. A. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 4 børnetandlæger, 1 kontorassistent, 5 klinikassistenter, og desuden 1 børnetandlæge i 7½ måned fra 13. aug. 1952—1. april 1953, og i 1½ måned fra 22. sept. 1952—2. nov. 1952.

1 maj 1953 blev antaget 1. klinikelev.

Der blev behandlet 3241 piger og 3335 drenge, ialt 6576 elever.

Der er foretaget lokal bedøvelse i 1666, reguleringer i 31 komplicerede og i 47 lettere tilfælde. Der er lavet 35 stifttænder, 8 indlæg, 1 fiksaionsplade, taget 390 røntgenbilleder og udført 5 operationer.

De elever, der tidligere er blevet penslet med natriumfluorid, har været til eftersyn og kontrol.

Oversigt over den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Behandlede	Ikke behandlede	Fyldning		Extraktion		Rodbehandling	Andre behandlinger	I alt
		Blivende tænder	Mælketænder	Blivende tænder	Mælketænder			
1180	30	2194	15	13	443	81	1016	3762

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1952—53.

	Piger	Drenge	I alt
Rodbehandlinger	434	313	747
Sølvplomber	7547	5185	12732
Emaljplomber	1808	1086	2894
Cementplomber	2229	1361	3590
Tandudtrækning, blivende tænder	146	127	273
do. mælketænder	1057	1034	2091
Andre behandlinger	4088	2941	7029
do. mælketænder	1109	958	2067
	18418	13005	31423

Skolebespisningen.

(Ved viceinspektør Ahlmann Nielsen).

I henhold til gældende lov blev der de fem første dage i ugen i tiden 1/11 1952—30/4 1953 udleveret skolefrokost til børn ved Esbjerg kommunale skolevæsen samt til børn ved Externatskolen, der nu er medtaget under ordningen.

Den benyttede kostplan var med en enkelt ændring udarbejdet af sundhedsstyrelsen. Æblet, som hidtil har været en bestanddel af skolefrokosten, blev sløjft, dels af økonomiske grunde, dels, fordi æblets vitaminindhold i vintermånederne er så stærkt reduceret, at dets værdi som vitaminkilde måtte anses for at være tvivlsom. I stedet for æblet serveredes før jul et større kvantum råkost og efter jul vitaminiseret marmelade.

Af nedenstående skema vil det fremgå, hvor stor deltagelsen har været, dels på de forskellige skoler og dels på de enkelte klassetrin.

I årets løb er der fremstillet 423.416 pakker til en gennemsnitspris af 0,51 kr. samt udleveret 52.135 flasker mælk til elever i IIx og II f.

Som forrige år har der været solgt skolefrokost til de større elever samt til lærerpersonalet. Der blev i alt solgt 12.083 pakker.

På Rørkjær skole og på Stormgades skole er der i 228 dage serveret morgenmad. På Rørkjær skole i alt 28.320 portioner til i gennemsnit 122 elever pr. dag; på Stormgades skole var tallene 11.875 og 51.

Se tabellen næste side.

Skolebespisningen.

	1.—6. skoleår								Samlet elevantal 1—6 skoleår	Procentvis deltagelse
	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	II.	IX.	1.—6. skoleår		
Boldesager	159	143	143	102	53	58	44	702	867	80,97
Danmarksgade ...	97	119	77	74	77	54	32	530	641	82,68
Gammelby	69	73	51	47	30	26	28	324	353	91,78
Jerne	87	69	63	54	41	26	26	366	421	86,94
Rørkjær	108	103	106	157	142	53	53	722	830	86,99
Stormgade	114	115	112	96	139	59	43	678	847	80,00
Vestre	124	126	115	151	122	46	23	707	857	82,50
Østre	98	78	112	111	103	38	22	562	653	86,06
Klassevis deltagelse	856	826	779	792	707	360	271	4591	5469	83,95
Samlet elevantal	1172	1003	922	871	781	361	351	5469		
Procentvis deltagelse	73,04	82,35	84,49	90,93	90,53	97,56	77,21	83,95		

Det skolepsykologiske arbejde.

(Ved konsulent for særundervisningen, cand. psych. Erik Matthiessen).

Ved udgangen af 1952 fratrådte konsulent for særundervisningen fru K. Lorek Pedersen sit embede som leder af skolepsykologisk kontor. Gennem mere end 40 års virke ved Esbjerg kommunale skolevæsen kom fru Lorek Pedersen mere end de fleste andre til at præge dette. Det var fru Lorek Pedersens store fortjeneste, at hun fik organiseret særundervisning for svagtbegavede børn. Selv virkede hun i hjælpeskolen i en lang årrække, og det var igennem dette arbejde, hun fik interesse for intelligensmålinger og undersøgelser af de børn, der fra skolerne blev henvist til særundervisning. Fru Lorek Pedersen grundlagde skolepsykologisk kontor i Esbjerg og blev dets første leder, og der er grund til for os, der skal føre dette arbejde videre, at sige fru Lorek Pedersen tak for det store og udmærkede arbejde, som hun har udført i en årrække.

Til at udføre det skolepsykologiske arbejde i skoleåret 1952—53 har medvirket:

Ledende konsulent f. særundervisningen, fru K. Lorek Pedersen (til 31/12 1952).

Konsulent for særundervisningen, Erik Matthiessen.

Skolepsykolog Birte Binger.

Skolepsykiater Birte Jørgensen.

Kontorist Ebba Ulrik.

Kontorist Åge Rieck.

Desuden har kommunelærer C. V. Sørensen, Østre skole, foretaget intelligensundersøgelser for kontoret i 6 ugentlige timer.

Arbejdet i det forløbne skoleår har formet sig nogenlunde som i de tidligere år. Antallet af henvisninger er ikke steget væsentligt, men der har været en karakteristisk svingning i henvisningsårsagerne, idet antallet af børn, der henvises udelukkende af pædagogiske årsager, er fal-

Skolebespisningen.

7. skoleår					1.—7. skoleår		
II f.	II x.	Tilmeldt 7. skoleår	Skolens elevantal 7. skoleår	Procentvis deltag- else 7. skoleår	Samlet tilmeldelse 1.—7. skoleår	Samlet elevantal 1.—7. skoleår	Procentvis deltagelse 1.—7. skoleår
55	25	80	83	96,39	782	950	82,32
50	58	108	113	95,58	638	754	84,62
16		16	17	94,12	340	370	91,89
12	27	39	43	90,70	405	464	87,28
47	51	98	103	95,15	820	933	87,89
39	54	93	99	93,94	771	946	81,50
25	24	49	53	92,45	756	910	83,08
22	24	46	50	92,00	608	703	86,49
266	263	529	561	94,30	5120	6030	84,91
284	277	561			6030		
93,66	94,94	91,30			84,91		

det noget, hvorimod der henvises flere og flere børn p. gr. a. opførselsvanskeligheder, nervøsitet o. lign. Da sådanne tilfælde tager betydelig længere tid at undersøge og behandle end de egentlige pædagogiske tilfælde, er arbejdsmængden vokset betydeligt i skoleåret 1952—53.

Dearbornprøver.

I begyndelsen af skoleåret blev der afholdt et instruktionskursus for alle klasselærerne i 2. klasserne i Dearbornprøveteknik, hvorefter lærerne på egen hånd foretog Dearbornprøverne i deres klasser. Elever, som i denne klassegruppeprøve opnåede en meget høj eller meget lav intelligenskvotient, blev derpå efterprøvet med de individuelle prøver.

Intelligensundersøgelse af børn, der af skolen er indstillet til hjælpeklasse eller til at blive omgængere.

Som det fremgår af oversigten over de forskellige kategorier af intelligensundersøgelser, udgør denne gruppe af undersøgelser en betydelig del af det samlede skolepsykologiske arbejde. Rammerne for dette arbejde er imidlertid givet ved en skolekommissionsbeslutning af 7. maj 1943, hvorefter klasselærerne er forpligtede til at indstille alle børn, som ønskes overført til hjælpeklasse eller til at være omgængere, og skolepsykologisk kontor må derfor naturligvis også prøve alle de indstillede børn, men har imidlertid i disse sager (som i øvrigt i alle andre sager) udelukkende rådgivende myndighed, idet hele spørgsmålet om oprykning, overflytning til særundervisning etc. er henlagt til lærerrådets afgørelse som anvist i tilsynsloven af 12. april 1949. Det bemærkes, at skolerne i langt de fleste tilfælde følger de råd, der gives af skolepsykologisk kontor.

Undersøgelser af børn med tilpasningsvanskeligheder.

Som nævnt i indledningen er antallet af disse henvisninger steget betydeligt. Skolepsykologisk kontor har i det forløbne skoleår i det om-

fang, vi har fundet det rimeligt og økonomisk forsvarligt, anskaffet de undersøgelsesmaterialer og karakterologiske prøver, der er påkrævet til disse undersøgelser. I det nye skoleår råder kontoret desuden over et stationært wire-recorder-anlæg, som skulle gøre det nemmere og sikrere at registrere børnenes reaktioner på de forskellige prøver, ligesom interviews nu kan foretages uden at skolepsykologen bliver nødt til at afbryde for at følge med i nedskrivningen.

Desuden har vi undersøgt alle muligheder for at få indrettet et specielt lokale til legeterapi. Skolemyndighederne har været meget interesseret i disse planer, men desværre er det endnu ikke lykkedes os at skaffe et passende lokale til dette formål, men der vil stadig fra vor side blive arbejdet med at løse denne sag på en tilfredsstillende måde.

De behandlingsmæssige muligheder har derfor ikke været de allerbedste, men vi har — i nær samarbejde med skolepsykiateren — forsøgt inden for de givne rammer at hjælpe børn og forældre så godt som muligt. Forældrerådgivningen har haft en fremtrædende plads i denne terapi, og det er vort håb, at denne rådgivning kan udbygges til en forebyggende foranstaltning, og vi arbejder for øjeblikket med udarbejdelse af et projekt, hvor bl. a. anvendelse af films vil blive overvejet.

Behandlingen af børn, hvor årsagerne til tilpasningsvanskelighederne synes at ligge i det hjemlige miljø, er stadig det store problem, og spørgsmålet kan først løses, når det projekterede observationshjem kommer i gang. Det har derfor været en stor glæde for os, at skoleudvalget i det forløbne skoleår har erhvervet »Slottet« i Rendbjerg, der efter en passende istandsættelse vil kunne blive en udmærket ramme om et kommende observations- eller behandlingshjem.

Læseprøver.

Der er i det forløbne skoleår blevet foretaget ca. 170 læseprøver, dels på nyindstillede børn, dels på de børn, der i forvejen gik i en læseklasse eller på et læsehold.

Skolemodenhedsprøver.

Da Esbjerg kommunale skolevæsen er forsynet med børnehaveklasser, hvor børnene kan iagttages i det år, der ligger umiddelbart før optagelsen i første klasse, forekommer det os ikke påkrævet at foretage rutinemæssige skolemodenhedsprøver. Sådanne prøver er derfor også kun foretaget efter direkte henvendelse fra skolemyndighederne, specielt i de tilfælde, hvor børnene efter de gældende bestemmelser har været lidt for unge til optagelse i en 1. klasse.

Forskellige andre undersøgelser.

Børn, der skulle udskrives af hjælpeskolen ved udgangen af skoleåret 1952—53, er blevet intelligensundersøgt, ligesom der er foretaget enkelte intelligensundersøgelser og standpunktsprøver på børn tilflyttet fra andre kommuner for med større sikkerhed at kunne placere dem på det rigtige klassetrin.

Samarbejde med andre myndigheder og institutioner.

Skolepsykologisk kontor har i alle tilfælde, hvor det har været påkrævet, søgt samarbejde med skolevæsenets socialrådgiver, der bl. a.

har været os til stor hjælp ved tilrettelæggelse af psykiaterkonsultationer samt ved fremskaffelse af værdifulde sociale rapporter.

Frøken Skov har, som i det foregående skoleår, med stor interesse og held drevet en fritidsklub for piger, der af skolepsykologen eller skolepsykiateren er henvist til passende fritidsbeskæftigelse. Det er spørgsmålet om en tilsvarende klub for drenge ikke var påkrævet.

Samarbejdet med børneværn, særforsorg, hospitaler og i de enkelte tilfælde politi, har udviklet sig på en for det skolepsykologiske arbejde tilfredsstillende måde, idet man fra disse myndigheders side er blevet stærkt interesseret i at betragte »sagerne« som en helhed, og det er med glæde, vi bidrager til opbygningen af et »mønster«, der undertiden for myndighederne danner grundlaget for beslutninger af vidtrækkende betydning.

Deltagelse i de skolepsykologiske fællesmøder m. m.

Som i de tidligere år har alle landets skolepsykologer været samlet til et par faglige møder, hvortil vi har fået økonomisk tilskud fra skoleudvalget. Formålet med disse møder er dels at udarbejde nye prøver, dels at få gennemgået allerede eksisterende prøver og få gennemdrøftet deres pålidelighed etc. Der vil sikkert endnu i nogle år være brug for de udvalg, som de skolepsykologiske fællesmøder nedsætter til udarbejdelse af nye prøver, selv om det vel nok er meningen, at dette arbejde skal overtages af »Det pædagogiske institut«, hvorom det af undervisningsministeren nedsatte udvalg nu har afgivet betænkning.

Skolepsykologisk kontor har i det forløbne skoleår været besøgt af adskillige gæster fra ind- og udland, bl. a. fra Sydslesvig, Norge, Sverige, Schweiz og USA.

Læseklasser og læsehold.

I skoleåret 1952—53 har de ordblinde- og læseretardedede børn været undervist i 2 læseklasser (på Rørkjær og Vestre skoler) og på 21 læsehold. I alt fik 106 elever særundervisning i dansk i det forløbne skoleår.

Til skoleåret 1953—54 er der udtaget i alt 176 børn, og der er oprettet 3 læseklasser (Boldesager, Rørkjær og Vestre skoler) samt 29 læsehold.

Som det fremgår af disse tal, er der en ret kraftig stigning i antallet af læseretardedede børn, hvilket har sin naturlige årsag i, at antallet af børn på de første klassetrin er vokset stærkt, således at det større antal indstillede børn procentvis ikke repræsenterer nogen stigning af betydning.

Skolepsykologisk kontor har medvirket ved det af »Esbjerg årskursus« arrangerede kursus for læseklasselærere, idet fru Binger har givet undervisning i læsningens psykologi og patologi, mens undertegnede har undervist i læsemetoder, læseklassearbejdets organisation, undervisningsmaterialer m. m. For første gang har den til kursus knyttede praktik været afholdt her ved skolevæsenet, og det er mit indtryk, at så vel de kolleger, som forestod praktikken, som de kolleger, der fulgte kursus, havde et godt udbytte af arrangementet. (I øvrigt henvises til beretningen fra »Esbjerg årskursus«. Desuden har lærere fra »Skjern årskursus« deltaget i læseklassepraktik her ved skolevæsenet. Det viste sig imidlertid, at denne praktik ikke forløb så glat, som den, vi selv arrangerede, bl. a. fordi en del af deltagerne kun kunne komme på bestemte dage, så der er meget, der taler for, at forsøget ikke gentages.

Skole:	Dearborn	Omgængere hjælpeklasse	Læseretard.	Problem- børn	Udskrevet af hjælpeklasse	Forsøgs- klasse	I alt
Boldesager	35	21	23	6			85
Danmarksgade	12	11	8	2			33
Gammelby	9	9	6				24
Jerne	15	15	2	1			33
Rørkjær	17	32	12	1	3		65
Stormgade	27	21	8	2	4		62
Vestre	18	32	11	9			70
Østre	10	17	6	5	4		42
Alle skoler:	143	158	76	26	11		414
Endvidere:							
Tilflyttere	8						8
Skolemodenhedsprøver ...	11						11
Andre intelligenspr.	10						10
	I alt						443

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiver frk. Iris Mogensen).

Skoleåret 1952—53 har været et trægt år med dårlige og urolige lokaleforhold og utilstrækkelig arbejdskraft til det stadigt stigende arbejde.

Pr. 1. juni 1953 knyttedes endnu en socialrådgiver, fru Irene Christiansen, til skolevæsenet. Fru Christiansen overtager arbejdet ved Stormgade skole, Vestre skole, Boldesager skole og Grædyb skolen. Vi håber nu i det kommende år at blive i stand til at yde skolerne, børnene og hjemmene en tilstrækkelig service.

Arbejdets karakter afviger ikke stort fra det foregående år. Der har været aflagt 903 besøg i hjemmene. En stor del af arbejdet har som tidligere været af forebyggende karakter — nærmere omtalt i årsberetningen 1951—52.

Iøvrigt henvises til forsømmelsesstatistikken.

Færdselslære.

(Ved politikommissær Schytt Larsen).

På grund af personalemangel har undervisningen i færdselslære i byens skoler i skoleåret 1952—53 kun været effektiv i tidsrummet fra 1. maj til sommerferien.

I denne periode har undervisningen omfattet samtlige 3. klasser i følgende skoler:

Østre skole	5 klasser
Danmarksgades skole	4 »
Jerne skole	3 »
Vestre skole	6 »
Boldesager skole	6 »

Fasnetlavnsfest på Østre skole.

Skolekomedie på Stormgades skole.

Der er således ialt undervist i 24 klasser, og hver klasse er undervist i 4 timer.

Undervisningsstoffet er fordelt således:

Første time omfatter reglerne om fodgængere.

Anden time omfatter reglerne om cykelkørsel, herunder cyklens lov-befalede anordninger.

I tredje time har planspillet været benyttet, således at der med dette har været udlagt miniaturgader på gulvet i klasseværelserne. I gaderne bliver opstillet færdselstavler, som børnene derefter indstrueres om betydningen af.

I fjerde time bliver børnene instrueret om færdselen i praksis, idet man ved opstilling i rundkørselen på Strandbyplads og ved skæringspunktet i Jernbanegade ved Storegade studerer trafikens afvikling, og påviser de fejlmanøvrer, der finder sted fra trafikanternes side.

Ved færdselsundervisningen de forudgående år, har der været afholdt repetitionstimer med 4. og 5. klasserne, men dette har i år ikke været muligt, da færdselsundervisningen som anført først kunne påbegyndes på et ret sent tidspunkt.

Boldesager friluftsbad.

Sommeren 1953.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Badet, der første gang tages i brug hen på sommeren 1952, har i sommeren 1953 været i drift i tiden 18. maj—20. september og har været benyttet i følgende omfang:

Det komm. skolevæsen i undervisningstiden	305	timer	m.	18.300	bade
Det komm. skolevæsen, fritidsvirksomheder	300	»	»	19.255	»
Esbjerg Statsskole	25	»	»	619	»
Statens sømandsskole	20	»	»	1.184	»
Esbjerg Svømmeklub	77	»	»	1.626	»
Offentlig adgang	420	»	»	17.896	»

Ialt ..... 1147 timer m. 58.880 bade

Benyttelsen har fundet sted til følgende tider:

Skolerne som sådan: Før og efter sommerferien i tiden kl. 8—14.

Fritidsvirksomheder: Før og efter sommerferien i tiden kl. 15—19, i sommerferien i tiden kl. 8—12. — Ialt 75 dage.

Statsskolen: Kl. 7—8 i 25 skoledage.

Sømandsskolen: Kl. 19—20 i 25 skoledage.

Svømmeklubben: Varierende 1 à 2 timer pr. aften i tiden kl. 19—21,30 i 2—3 dage om ugen. Desuden har klubben med entré afholdt 5 søndagsstævner à 2 timer.

Offentligheden har i tiden 23/5—20/9 før og efter ferien haft adgang hver lørdag, søndag og helligdag kl. 14—20. I sommerferien alle ugens dage kl. 14—20 (aflysning under svømmeklubbens stævner).

Til betjening af *offentligheden* var antaget følgende personale:

- 1 billetsælger
- 2 bademedhjælpere
- 1 livredder,

hvortil kommer, at der i perioder med særlig stor belastning var antaget ekstra medhjælpere, der som den væsentlige opgave havde at føre tilsyn i renseselsbadet for at forhindre overflødig forbrug af varmt vand.

Ved betaling for benyttelse af badet har været anvendt følgende takster: Statsskolen, sømandsskolen og svømmeklubben 15 kr. pr. time, sidstnævnte dog 30 kr. pr. time under stævner under hensyntagen til det derved for badet i almindelighed formindskede billetsalg.

Ved den offentlige benyttelse betalte voksne 1 kr. og børn 50 øre pr. bad. Håndklæder blev udlejet for 25 øre pr. stk., og sæbe solgtes for 5 øre pr. stk. Af praktiske grunde var sæbesalget billetsælgerens private forretning, hvorfor dette salg ikke er opført i badets regnskab.

Udgifter og indtægter ved driften af badet i *det hele taget* har udgjort:

Udgifter.

Lønninger	9.570,17 kr.
Brændsel	6.316,00 »
Klor, salt m. v.	2.417,07 »
Andre udgifter	1.263,60 »
	19.596,84 kr.

Indtægter.

<i>Entreindtægter og lejeafgifter</i>	
Statsskolen	375,00 kr.
Sømandsskolen	300,00 »
Svømmeklubben	1.305,00 »
Offentligheden	9.817,00 »
Udlejning af håndklæder	7,00 »
Saldo	7.762,84 »
	19.596,84 kr.

Den gennemsnitlige bruttoudgift har herefter været:

Pr. badetime	17,09 kr.
Pr. bad	33,28 øre

Om den del af friluftsbadet, der karakteriseres som »Offentlighedens benyttelse af badet«, og som omfatter såvel den almindelige offentlige adgang som Statsskolen, Sømandsskolen og svømmeklubben, kan oplyses:

Offentligheden	542 timer med 19.527 bade
Skolevæsenet	605 » » 37.555 »

På skolevæsenets budget er optaget en konto på 5000 kr. til drift af badet, og som det af budgetbemærkninger hertil fremgår, er der på denne konto alene tænkt bogført beløb, der vedrører offentlighedens benyttelse, medens beløb, der vedrører skolevæsenets egen benyttelse føres på de respektive konti under skolevæsenet i øvrigt.

Af de før nævnte beløb hidrører samtlige indtægter og lønningsudgifter den offentlige benyttelse, og det samme gælder så godt som samtlige »andre udgifter«, således at fordeling af udgifter på offentlighed og skolevæsen kun er aktuel vedrørende »brændsel« samt »Klor og salt m. v.«

Da badet stort set koster det samme pr. driftstime uanset stort eller lille besøg, finder jeg det naturligt at foretage fordelingen på grundlag

af antallet af benyttede timer, offentligheden 542 timer og skolevæsenet 605 timer, hvorefter regnskabet for offentlighedens benyttelse bliver som følgende:

Udgifter.

Lønninger	9.570,17 kr.
Brændsel	2.980,00 »
Klor, salt m. v.	1.157,07 »
Andre udgifter	1.263,60 »
	14.970,84 kr.

Indtægter.

Entreindtægter og lejeafgifter

Statsskolen	375,00 kr.
Sømandsskolen	300,00 »
Svømmeklubben	1.305,00 »
Offentligheden	9.847,00 »
Udlejning af håndklæder	7,00 »
Saldo	3.136,84 »
	14.970,84 kr.

hvorefter kommunens tilskud pr. bad har udgjort ca. 14,7 øre.

Af skolevæsenets oversigt over den daglige benyttelse af friluftsbadet fremgår, at der (23. maj startes relativt svagt, og at besøget henimod slutningen (20. sept.) — ganske naturligt — ebber ud.

Herudover kan der spores en *tendens* til relativt høje lørdagstal, men oversigten viser i øvrigt klart, at det er vejrets karakter — og herunder regnvejr i så langt højere grad end lav temperatur — der er udslagsgivende.

En anden faktor i offentlighedens benyttelse har derimod såvel i fjor som i år overrasket os, nemlig badeantallets fordeling på voksne og børn. Fordelingen er følgende:

1953: Voksne	1.798 bade el. ca. 10%
(1952: »	1.869 » » » 19%
1953: Børn	16.098 » » » 90%
(1952: »	8.159 » » » 81%

andre lignende friluftsbade sædvanligvis opgives til 30—40 %.

Om årsagen til afvigelsen kan der kun gisnes:

Måske regner den voksne kun strandbadet for et virkeligt friluftsbad, måske opfatter offentligheden i almindelighed endnu Boldesager friluftsbad som en del af skolevæsenet, måske er badets udenomsplads til solbad for lille, måske — og det er nærmest min anskuelse — har børnene i den grad »erobret« friluftsbadet, at den voksne ikke i det finder tilstrækkeligt albuenum.

Med regnskabets 14.970,84 kr. overført til offentlighedens benyttelse, har skolevæsenets egen benyttelse kostet 4.626 kr.

Dette beløb skal ses i relation til, at der tidligere betaltes 3.000 kr. for skolevæsenets benyttelse af søbadet.

Men ved sammenligning skal også tages i betragtning, hvad vi fik, og hvad vi får for pengene.

Bortses der fra, at svømmeundervisningen på søbadet på grund af

vandets grumsethed efterhånden nærmede sig det uforsvarlige, og at skolernes benyttelse af badet i undervisningstiden efterhånden svandt ind til næsten ingen ting, bliver tilbage omfanget af svømmeundervisningen under fritidsvirksomheden.

1951 — den sidste sommer, hvor alene søbadet blev benyttet — deltog 914 elever, og der blev aflagt 117 svømmeprøver, 57 frisvømmerprøver og 66 livredderprøver, ialt 240 prøver.

Heroverfor står Boldesager friluftsbad i sommeren 1953 med 2176 deltagende elever, der aflagde 356 svømmeprøver, 213 frisvømmerprøver og 133 livredderprøver, ialt 702 prøver.

Virksomheder i forbindelse med skolevæsenet.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler.

(Ved forstander H. Mogensen).

Aftenskolen:

Der gennemførtes i den forløbne sæson 175 kursus med i alt 3205 elever, hvilket vil sige 18,4 elever i gennemsnit pr. kursus. Der var i alt 147.398½ elevtime, heraf forsømtes 35.345½ elevtime, forsømmelsesprocent 23,9.

Der forefindes ikke noget sammenligningsgrundlag med 1951—52, da det eneste tal, der siger noget, er elevtimetallet. Ifølge beretningen for 1951—52 var der 11.696 undervisningstimer, det tilsvarende tal for 1952—53 har været 9514, altså tilsyneladende en tilbagegang. Her må dog tages i betragtning, at elevtallet pr. kursus i 1952—53 var en del større end året før, og det betød alene for håndgernings vedkommende en nedgang i antallet af undervisningstimer på 1593 med praktisk talt samme elevantal de 2 år.

Som ovenfor nævnt var der 3205 elever 1952—53, men efter nyordningen med gennemgående kursus er der ikke i dette tal i samme forstand som tidligere tale om »dobbeltgængere«. Tallene for sidste år var 241 kursus med 4266 elever, men heraf var 70 kursus 2-delt, hvilket vil sige, at ca. 1000 elever alene af den grund er talt med to gange.

Der har været i alt 925 mandlige deltagere, heraf 85 mellem 14—18 år, 118 mellem 18—21 år og 722 over 21 år.

I alt 2255 kvindelige deltagere, heraf 199 mellem 14—18 år, 251 mellem 18—21 år og 1805 over 21 år.

Af de nævnte kursus var 40 med i alt 789 elever oprettet af aftenskolen direkte; derudover havde aftenskolen afgivet en del elever til kursus tilmeldt »Esbjerg komm. Fortsættelsesskoler«, hvor der var for få til at oprette kursus.

Der var følgende tilmeldte kursus:

A. O. F.	58	kursus	med	i	alt	934	elever
Dansk Kvindesamfund	6	»	»	»	»	135	»
F. O. F.	28	»	»	»	»	550	»
Esbjerg Husmoderforening	21	»	»	»	»	364	»
L. O. F.	8	»	»	»	»	163	»

Desuden blev der fra privat side samt forskellige foreninger tilmeldt 14 kursus med i alt 270 elever.

De enkelte fag fordeler sig på følgende måde:

Fag:	Antal kursus	Elevantal	Elevgennemsnit pr. kursus	Elevtimer i alt
Håndgerning	72	1.225	17,3	72.835
Engelsk	18	407	22,6	18.653
Tysk	3	61	20,3	2.162
Fransk	3	60	20,0	2.400
Regning	7	115	16,5	7.994
Bogføring	2	35	17,5	980
Samfundslære	6	85	14,2	2.246
Litteratur	2	28	14,0	1.380
Bogbinding	5	88	17,6	5.325
Sløjd	5	76	15,2	6.148 ^{1/2}
Sundhedslære og samarittergerning	6	102	17,0	3.842
Sang og musik	8	169	21,1	8.340
Forskellige fag: (tegning, dansk, kunsthistorie, landbrug, havebrug, fjerkræavl, jagt, søkundskab, livsanskuelse, boliglære)	17	299	17,5	15.103

Husgerning: 21 kursus med 455 elever, gennemsnit pr. kursus 21,6; 30.702 elevtimer i alt (1951—52 i alt 31.305 elevtimer).

Disse kursus fordeler sig således:

	Antal kursus	Elevantal	Elevgennemsnit pr. kursus
Aftenskolen	13	280	21,5
Esbjerg Husmoderforening	3	69	23,0
Dansk Kvindesamfund	2	44	22,0
Esbjerg coop. Husmoderforening ...	2	46	23,0
Sukkersygeforeningen	1	15	15,0

Af eleverne var der 99 mandlige og 356 kvindelige. 203 elever var under 21 år, 252 elever var over 21 år.

For de unge pigers vedkommende har undervisningen strakt sig over 30 uger à 3½ time, medens husmødre og selverhvervende har haft 2 semestre à 15 uger à 3½ time.

På demonstrationskursus har de teoretiske emner været: »Den amerikanske husmoder« og »Kan pengene slå bedre til?« ved henholdsvis konsulent Else Hansen, Røde Kro, og sparekassernes nye økonomikonsulent Kirsten Hellner, København. Deltagerantallet var 43.

Af nye kursus kan nævnes: »Kursus i sukkersygekost«, oprettet i samarbejde med sukkersygeforeningen i Ribe amt. »Kursus for soldater« oprettet i samarbejde med hærens velfærdstjeneste. På dette hold mødte 20 soldater, der alle var interesserede og veloplagte til dette kursus. Desværre måtte dette kursus aflyses før afslutningen, da soldaterne blev forflyttet.

Til undervisningen har aftenskolen benyttet skolekøkkenerne på Stormgade, Danmarksgade, Jerne, Boldesager og Rørkjær skoler.

Undervisningen er tilrettelagt og har været under tilsyn af husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen.

Undervisningen er forestået af husholdningslærerinderne frk. M. L. Maulund, fru E. Bækgård, fru H. Nordholt og konsulent frk. J. Rasmussen.

Der har været ca. 90 lærere, studiekredsledere, syersker, husholdningslærerinder, bogbindere m. m. til at lede disse kursus.

Aftenskolen har afholdt 2 kursus à 1 uge for lærerinderne i kjolesyning og tilskæring. Disse kursus har været ledet af fagkonsulent fru I. Fenger Tingleff, København.

Det lader til, at der nu er tilfredshed med den planmæssige undervisning, hvortil der hører aflevering af skriftlige arbejder, i syning. Denne tilfredshed spores både hos eleverne og lærerinderne. Jeg har kun i ganske enkelte tilfælde hørt misfornøjelse med det øgede elevantal på holdene.

Medhjælp ved tilsynet af de mange kursus har været kommunelærerne K. Selmer (Danmarksgades skole), Henry Jacobsen (Stormgades skole), Werner Petersen (Østre skole + de spredte hold), A. Krogh (Jerne skole) og viceskoleinspektør A. Walther Petersen (Boldsager skole). Husholdningskonsulent frk. J. Rasmussen har som nævnt ledet husgerningen.

Ungdomsskolen:

Ved skoleårets begyndelse i september måned mødte 133 elever, nemlig 88 piger og 45 drenge. Af disse var 27 piger og 18 drenge 2. og 3. års elever. 1 klasse var oprettet som husassistentklasse.

Der var oprindelig tilmeldt et større antal, men en del udeblev, og mange fra 3. fri mellem måtte trække sig tilbage, da de ikke kunne få tilladelse til at gå i ungdomsskolen af deres klasselærer og skoleinspektør.

Skolens obligatoriske undervisning — husgerning, værkstedslære, regning, sundhedslære, barnepleje, syning og vævning samt frivillig gymnastik — har været henlagt til ugens 3 første dage, medens en aften helt har været helliget klubben og forskellige fritidsbeskæftigelser som hobby, vævning, kjolesyning og smyrnasyning.

Een aften om måneden har der været et særligt arrangement i klubben, ligesom der er blevet vist en del films. Ved disse arrangementer såvel som ved julefest og afslutningsfest, har elevrådet bistået ved planlæggelsen og den praktiske udførelse.

Der var som sædvanlig en del elever, der i vinterens løb faldt fra. Årsagerne var de sædvanlige: ulyst, læreplads og for mange pigers vedkommende mangel på fritid i huset. Frafaldet kan betegnes som normalt, og skolen sluttede med 62 piger og 35 drenge.

Eleverne har været flinke til at møde, hvilket mødeprocenten 77 tydeligt viser. Der har været liv på skolen, og der er blevet bestilt noget. I tilknytning til undervisningen har der været aflagt besøg på en del virksomheder og institutioner, bl. a. centralsygehuset, børnehjemmet i Nørregade samt børnegården (pigerne); sygeplejeeleverne og medhjælperne på sygehuset og børnegården har 2 gange været sammen med pigeklasserne til instruktive film om barnepleje og sundhedslære.

Drengene har besøgt Tovværksfabrikken, F. D. B. samt nogle virksomheder på havnen. I vinterens løb har der været en bordtennisturnering, ligesom der har været en del håndboldkampe.

35 elever og lærere fra ungdomsskolen i Brørup har aflagt skolen be-

søg. Ungdomsnævnet fra Viborg har været på skolen og set på fritidsarrangementer.

Følgende har undervist på skolen: husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen, gymnastiklærerinde fru K. Sachs, sundhedsplejerske frk. D. Klit, instruktionssygeplejerske frk. K. Bruun Rasmussen, fru H. Skjødsholm, fru B. Fischer, lærerinde frk. K. Lønne, montør Helge Krogh, kommunelærerne Hemming Mortensen, N. Nøhr, J. Chr. Nielsen, A. B. Nielsen og O. Klintø. Kommunelærer Erling B. Engsted har ført det daglige tilsyn.

De unges haver:

I »De unges haver« var der 58 deltagere. Der blev undervist i i alt 234 timer. Det samlede elevtimal var 4524. Der var i alt 44 mandlige deltagere, — heraf 19 mellem 14—18 år, 6 mellem 18—21 år og 19 over 21 år. Af kvindelige deltagere var der 14, — heraf 8 mellem 14—18 år, 5 mellem 18—21 år og 1 over 21 år.

Eleverne var her delt i 3 hold, men mange kommer i haven udover den tid, der er fastsat til dem. Der blev arbejdet energisk, hvilket mange små haver bar tydeligt præg af. Udbyttet i form af grøntsager m. m. var godt.

Også på anden måde fik deltagerne udbytte, f. eks. kammeratskab, betydningen af hensyn til andre og samarbejde om de mange problemer.

Som året før var der en del børn, der havde et lille stykke jord mellem frugttræerne, men kun få af disse mødte efter sommerferien.

Det daglige arbejde har været ledet af forsøgsassistent Jess Seidler.

Aftenhøjskolen:

Aftenhøjskolen havde i den forløbne sæson 4 kursus med i alt 64 elever, 94 undervisningstimer og 1605 elevtimer.

Der var 2 kursus i psykologi og 2 kursus i skoleproblemer. Fremmødet var godt, og efter alt at dømme vil der næste sæson ske yderligere fremskridt her.

Foruden disse kursus havde aftenhøjskolen arrangeret en foredragssække med lærere fra Askov højskole som foredragsholdere. Disse foredrag havde 47 faste tilhørere, medens yderligere 200 deltog i enkelte eller flere af emnerne.

Foredragene med Tage Hind afholdtes i samarbejde med litteraturforeningen, og Ole Wievels foredrag i samarbejde med litteraturforeningen og aftenseminariets elevforening.

Følgende emner:

- 15. og 22. januar: cand. mag. Tage Hind: Nogle hovedtanker i russisk litteratur.
- 29. januar og 5. februar: cand. mag. Johs. Engberg: Ideer og realiteter i politik.
- 12. februar: digteren Ole Wievel: Moderne dansk litteratur.
- 19. februar: mag. scient Poul K. Jensen: Teorier om livets opståen.
- 5. marts: S. Juul Andersen: Det nye Kina.
- 12. marts: S. Juul Andersen: Kampen for freden.
- 24. marts: Forstander Arnfred: Hjemlivets etik.

Fælles arrangementer:

Den 26. februar fyldtes »Paladshotellet«s store sal af ca. 600 elever fra »Esbjerg kommunale Fortsættelsesskoler« for at overvære Jørgen

Bitsch's farvefilm »Tværs gennem Afrika« med ledsagende foredrag af redaktør Egly. Det blev en stor succes, som tænkes gentaget til efterret med en anden af Jørgen Bitsch's rejsefilm.

Dette blev desværre det eneste fællesarrangement i den forløbne sæson. En påtænkt teaterforestilling måtte på grund af for store udgifter opgives. Men nu er grunden lagt for disse arrangementer, og der vil fremover blive arbejdet på at udbygge dem.

Esbjerg årskursus for lærere.

(Ved viceinspektør Sv. A. Werborg).

Esbjerg Årskursus oprettedes i 1936 af Esbjerg Lærerforening.

Bortset fra korte instruktionskursus var et ophold på Danmarks Lærerhøjskole den eneste form, under hvilken en lærer kunne erhverve sig pædagogisk uddannelse før dette tidspunkt.

De mange årskursus, der i slutningen af trediverne oprettedes i provinsen, må derfor ses som et led i bestræbelserne for at gøre den undervisning, som gives på Danmarks Lærerhøjskole, tilgængelig for et større publikum og hermed imødekomme et fra lærerne længe nærret ønske om at stå bedre rustet til det daglige arbejde i skolens tjeneste.

Esbjerg Årskursus er af undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, dansk, svensk, fysik og kemi at give en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. årskursus i disse fag, således at der for kursister, der har gennemgået undervisningen på tilfredsstillende måde, udstedes et af undervisningsministeriet godkendt vidnesbyrd, der giver adgang til optagelse på Danmarks Lærerhøjskoles 2. årskursus i de pågældende fag.

Et kursus, der skal svare til et 1. års kursus på Danmarks Lærerhøjskole, må omfatte ca. 210 timers undervisning fordelt på 2—3 år.

Førenden at oprette kursus i disse »anerkendte« fag har årskursus til opgave at oprette kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal lærere udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling.

I kursusåret 1950—51 opnåede Esbjerg Årskursus som det første i landet tilladelse til at oprette kursus for læseklasselærere i lighed med de kursus, der arrangeres af undervisningsministeriets særklasseudvalg. Det er glædeligt at se, at provinsens øvrige årskursus har taget denne ide op og dermed skabt basis for at fremskaffe velkvalificerede lærere og lærerinder til at undervise læseklasser og læsehold.

Gennem de sidste år har der været en glædelig tendens til at lægge an på det praktisk-pædagogiske ved siden af det faglige. Der har således været afholdt kursus i regnemetodik, individuel undervisning og aktivitetspædagogik. Disse kursus kan drives i studiekredsform, således at hver deltager gør rede for sin arbejdsform, hvorefter en fælles drøftelse finder sted, evt. ledsaget af praktiktimer i faget. Det er bestyrelsens håb, at denne form for dygtiggørelse til det daglige arbejde må vinde terræn, og man vil i den kommende tid have et lydhørt øre for ønsker om sådanne kursus, ikke alene i Esbjerg, men også i landkredsene. Disse kursus er naturligvis ikke bundet til at skulle strække sig over et bestemt

lidsrum som de anerkendte fag — og udgifterne ved deres afholdelse vil være minimale.

Som noget nyt har man i år holdt et kort kursus i »Fri idræt i skolen«, og man påtænker at arrangere kursus i andre discipliner inden for skoleidrætten.

Esbjerg Årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen består af skoledirektøren i Esbjerg, amtsskolekonsulenten for Ribe amt og 3 medlemmer valgt af Esbjerg Lærerforenings bestyrelse.

Medlemmer af bestyrelsen er i øjeblikket skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Starup, lærerinderne E. Nielsen og K. M. Nielsen samt kommunelærer P. Vedde, der er bestyrelsens formand. Viceinspektør Sv. Å. Werborg varetager den daglige ledelse af kursus.

Esbjerg Årskursus har i det forløbne år fået følgende tilskud: Fra Esbjerg byråd 2300 kr., fra Ribe amts skolefond 1200 kr., fra staten 75 øre pr. elevtime i fagene dansk, tysk, engelsk, fransk, svensk og fysik og fra idrætsudvalget for Ribe amt 100 kr. (Kursisterne har betalt 4019,75 kr.).

I det kommende år er der fra Esbjerg by bevilget 2300 kr. og fra amtet 1600 kr.

I kursusåret 1952—53 undervistes på 12 hold 157 elever, hvoraf 96 var fra Esbjerg; disse 96 elever fordelte sig på følgende hold:

Tysk III: (lærer: overlærer J. Wolff), Leif Jensen, Sigrid Kristiansen, A. Bækgård Johansen, Helge Hansen, Else Dam Jensen, Olav Poulsen.

Engelsk III: (adjunkt E. Tyrrestrup), K. Bjarholm, Nanna Ovesen, Annalise Plougsgård, Ingrid Hannemose, Knud Selmer, H. I. Hansen, Kirsten Ravn Andersen, Else Dam Jensen, Henning Hjuler, J. A. Kirkegaard og Johs. Eeg Clausen.

Fransk: (adjunkt E. Tyrrestrup), Ole Klintø, Niels Nøhr, Jytte Petersen, Anna Marcussen, Ahlmann Nielsen, Harry Petersen, Else Mandal Petersen og Sv. Å. Werborg.

Matematik: (adjunkt T. Thoft), Vilh. Christensen, Kr. Mølgård, Olav Falsig, Jens Chr. Nielsen, Elvin Martinsen, Bent Madsen og Anders Vase.

Kursus for læseklasselærere (skolepsykologerne E. Matthiessen og B. Binger), Werner Petersen, Anna Riis-Antonsen, Kirsten Ravn Andersen, Else M. Andreasen, Kirsten Hansen, H. Hansen, K. Bækgård Knudsen, Edith Bækgård Knudsen, E. Bobjerg Larsen, Anna Marcussen, M. Uhrskov Madsen, Rich. E. Møller, N. J. Svane Nielsen, Niels Nøhr, Elman Olesen, Annalise Plougsgård, Marie Ravn, Henry Sørensen, E. Brandt Thomsen, Karen L. Vase, Peter Vedde, Aagaard Sørensen og Anfr. Sonnichsen.

Fysik: (lektor H. Leth), Bent Madsen, Bent Otto Jensen, Sv. Georg Hansen, Erling Engsted, J. Heding, G. Slot og Anders Vase.

Keramik: (kommunelærer Østerskov Nielsen), N. J. Svane Nielsen, Hemming Mortensen, Agnete Kirkegaard, Birte Hallum, Jens Lambertsen, Emilie Skov, Iris Mogensen, Frida Kløft, Henry Sørensen, Marie Sørensen, Johs. Flebo, Kristine Nielsen, Anna Marcussen, Else Sønderby og Ann-Lis Ravn.

Naturhistorie II: (adjunkt N. Fernstrøm), K. Bækgård Knudsen, Karl Bruun, M. Kruse Hansen, G. Aagaard Sørensen og E. Dam Jensen.

Et kortere kursus (20 timer) i *Skoleidræt* havde 11 deltagere, og udenfor Esbjerg var der følgende hold: Dansk II i Oxbøl, Dansk I i Vejen og Engelsk II i Holsted.

Sydjysk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

Skolen har i det forløbne år haft 2 pigehold og 1 drengehold på henholdsvis 44, 43 og 32 elever eller i alt 119 elever. Hver af de 12 kommuner, som ejer skolen, har sendt følgende antal: Åbenrå 5, Esbjerg 27, Fredericia 10, Haderslev 9, Horsens 20, Kolding 10, Ribe 4, Silkeborg 16, Sønderborg 8, Tønder 1, Varde 3 og Vejen 4, mens 2 elever har været fra andre kommuner.

Af de 119 elever er de 24 børn af enker eller andre enligstillede kvinder, 5 er børn af rentemodtagere, 3 af tjenestemænd, 37 af arbejdsmænd, 36 børn af andre lønarbejdere, 3 af landmænd og 15 børn af andre selvstændige erhvervsdrivende.

Undervisningen har stort set fulgt de gamle baner. Dog har vi fra januar indført keramisk arbejde som fritidsarbejde. Eleverne har været glade for det, og det er vel udenfor enhver tvivl, at denne undervisning er velegnet til at opøve elevernes form- og farvesans, men til gengæld stiller den store tidsmæssige krav til underviserne, også af den grund, at vi selv foretager brændingen i en ret interemistisk keramikovn.

Med lærerstaben er der sket den forandring, at lærer Sneum forlod os 1. november for at vende tilbage til børneskolen efter 6 års virke ved skolen her. Han er nu ansat ved Oksbøl skolevæsen og blev her ved skolen afløst af seminarist Niels Grønbæk, Esbjerg, elev ved Esbjerg aften-seminarium. Det er naturligvis kun for en begrænset tid, vi kan beholde Grønbæk som vikar, men han har allerede vist sig at være i besiddelse af ualmindelige evner til at omgås og undervise elever på en skole som denne. Og det kan næppe karakteriseres som et let arbejde for en mand, der dels ikke har fuldendt sin uddannelse, dels foruden sit skolearbejde må passe sit studium ved aftenseminariet, men Grønbæk har løst opgaven på en smuk måde.

Skolens bestyrelse består pr. 31. marts 1953 af: overlærer M. Kaae, medlem af Esbjerg byråd, formand, byrådsmedlem, sparekassedirektør A. Dalgas Bunch, Ribe, byrådsmedlem, journalist A. Kirkegård, Silkeborg, rektor Georg Bucreich, Åbenrå og stadsskoleinspektør H. A. Hansen, medlem af Kolding byråd.

Skoledirektør N. P. Andersen, Esbjerg, er bestyrelsens sekretær og skolens kasserer og tilsynsførende.

Esbjerg børnebiblioteker.

(Ved overbibliotekar frk. Ingrid Vig Jensen).

Bestyrelsen.

Valgt af Esbjerg byråd:

Fru Agnes V. Nielsen, næstformand.
Overlærer Karen M. Nielsen.
Typograf Sigurd Borch, medlem af skolekommissionen.
Bogholder S. Ødum Jensen, medlem af skolekommissionen.

Valgt af Centralbiblioteket:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Valgt af fælleslærerrådet:

Viceinspektør Karl Bruun.

Selvskrevet medlem:

Skoledirektør N. P. Andersen.

Forretningsudvalget består af:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Skoledirektør N. P. Andersen.

Fru Agnes V. Nielsen.

Esbjerg Børnebiblioteker, der udgør en administrativ enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket) i Centralbibliotekets bygning.

2. Skolebibliotekerne:

Boldesager skole,
Danmarksgades skole,
Gammelby skole,
Jerne skole,
Rørkjær skole,
Stormgades skole,
Veldbæk skole,
Vestre skole,
Østre skole.

Børnebibliotekernes benyttelse har også for dette års vedkommende kunnet notere stigning, størst for skolernes vedkommende, takket være især de smukke nye lokaler, der er taget i brug ved Boldesager og Gammelby skoler. Hovedbibliotekets udlånstal er også steget, medens læsealsbenyttelsen grundet på dårlige lokaleforhold fortsat er gået tilbage. Der er ved årets slutning af arkitekt Sottrup Jensen udarbejdet plan over udvidelse af Centralbiblioteket, hvor Børnebiblioteket er sikret velegnede lokaler, og denne udvidelse søges fremmet snarest.

Det af bestyrelsen nedsatte bogudvalg har afholdt 3 møder.

Oversigt over virksomheden i udlånsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-52	Antal bind 31/3-53	Antal lånere 31/3-52	Antal lånere 31/3-53	Antal udlån 31/3-52	Antal udlån 31/3-53
Boldesager skole	1.612	2.060	184	291	4.015	9.627
Danmarksgades skole ...	2.800	3.048	631	523	7.591	7.168
Gammelby skole	1.133	1.452	158	172	4.752	5.522
Jerne skole	1.451	1.722	197	238	2.639	3.547
Rørkjær skole	2.974	3.129	480	520	8.145	8.578
Stormgades skole	2.748	3.122	537	491	9.397	10.260
Veldbæk skole	576	665	48	42	1.625	1.098
Vestre skole	2.826	2.945	307	294	6.703	5.280
Østre skole	2.600	2.843	356	439	5.461	6.291
Hovedbiblioteket	10.179	11.219	2.810	3.141	75.026	76.608
I alt	28.899	32.205	5.708	6.151	125.354	133.979

Udlån af depot af småbørnsbøger ved Centralbibliotekets filial i Jerne 308

Udlån af depot af småbørnsbøger ved Centralbibliotekets filial i Boldesager 84

134.371

Skolerne: 13,9 % stigning. Hovedbiblioteket: 2,1 % stigning.

Stigning i alt: 6,8 %.

Af frilæsningsæt til 1.—3. klasser er i alt udlånt:

	Sæt	Antal bind
Boldesager skole	18	630
Danmarksgades skole	18	450
Gammelby skole	8	265
Jerne skole		
Rørkjær skole	25	750
Stormgades skole	23	670
Veldbæk skole		
Vestre skole	42	1.519
Østre skole	14	584
Hovedbiblioteket	10	197
I alt	158	5.065

Oversigt over virksomheden i læsesalsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-52	Antal bind 31/3-53	Antal åbningsd. 1952-53	Antal besøg 1951-52	Antal besøg 1952-53
Boldesager skole	249	335	101	1.215	4.231
Danmarksgades skole	814	852	141	1.807	1.607
Gammelby skole	246	322	108		4.383
Jerne skole	355	421	103	1.817	2.014
Rørkjær skole	1.050	1.064	143	4.952	3.655
Stormgades skole	1.035	1.054	143	2.005	2.194
Veldbæk skole	207	239			
Vestre skole	363	430	105	1.561	1.024
Østre skole	429	484	97	2.297	1.512
Hovedbiblioteket	1.163	1.252	137	3.801	2.568
I alt	5.911	6.453		19.455	23.188

Skolerne: 31,7 % stigning, Hovedbiblioteket: 35,06 % nedgang.
Stigning i alt: 19,1 %.

Virksomheden i hovedbiblioteket.

Hovedbiblioteket har åbent for udlån hver mandag, onsdag og fredag kl. 14—19, i alt 146 udlånsdage (1951/52: 149 dage), og der er udlånt 76.608 bd. (1951/52: 75.026 bd.), en stigning på 2,1 %.

3.144 børn, deraf 885 nyindmeldte, har benyttet biblioteket (1951/52: 2.810), en stigning i lånertallet på 11,8 %.

Læsesalen har været åben hver tirsdag, torsdag og lørdag kl. 15—19, i alt 137 dage (1951/52: 148) og har været besøgt af 2.568 børn, en nedgang i antallet af besøgende på 35,06 %.

Læsesalsbesøget på hovedbiblioteket ligger i Esbjerg betydeligt lavere end i andre byer. Det skyldes vel for en stor del skolernes fritidsvirksomhed, men også, at de børn, der virkelig arbejder, søger til Centralbibliotekets læsesal, hvor der virkelig hersker den ro, man kan forlange på en læsesal, idet børnebibliotekets læsesal samtidig må fungere som kontor for hovedbibliotekets personale, hvor kontorvirksomheden med klapprende skrivemaskiner m. m. først standser kl. 17.

Ved den egentlige eventyrtime for børn under 10 år fra 1. oktober—31. marts har der været et gennemsnitligt besøg på 22 børn, mens en filmforevisning og oplæsning af eventyr før jul for samme aldersklasse

overværedes af 120 børn. Til de større børns ugentlige oplæsningsaften har det gennemsnitlige besøg været 24 børn, mens den månedlige filmforestilling har været besøgt af gennemsnitligt 69 børn.

Der har i vinterens løb været afholdt et par litterære »Hvem-ved-hvad«-konkurrencer med uddeling af bogpræmier.

Esbjerg Junior-Frimærkeklub har haft møde i børnebiblioteket hver torsdag.

Der er afsendt 4.453 1. og 2. hjemkaldelser og 704 andre skrivelser. Bibliotekets bud har måttet afhente uafleverede bøger 142 steder.

Den samlede tilvækst 1952/53 har været 5.794 bd. + 276 bd. til dublet-samlingen (1951/52: 6.298 bd.), og der er kasseret 1.946 bd. (1951/52: 2.105 bd.).

Samarbejdet med skolerne.

26 klasser (2 f og 3 x-klasser) har besøgt biblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse. En 2. klasse fra Vestre skole har besøgt biblioteket og fået en kort vejledning i bøgernes opstilling m. m.

Af emner, hvortil der har været udarbejdet emnebiblioteker til klassebrug, kan nævnes: Stenalderen, Bonden i stavnsbåndstiden, København, 2 lejrskolebiblioteker til brug i Rendbjerg, Nordsøens betydning for de omliggende lande, Esbjerg, Gaveideer og håndarbejdsbøger. Desuden har der været udlånt 7 sæt frilæsningsbøger, deraf 2 med engelsk skønlitteratur, i alt 157 bd., samt 26 bd. til aftenseminariet.

Filialbibliotekerne i Jerne og Boldesager har haft deponeret en samling billedbøger hver, i alt 70 bd. Feriekolonien i Rendbjerg har lånt 125 bd., skolepsykologisk kontor 38, ungdomsskolen 75 og Tourup skole 40 bind, i alt 278 bd., og militærlejren i Nymindegab har lånt en samling ungdomsbøger, i alt 98 bd.

Boldesager skolebibliotek har lånt 192 bd., fordi bibliotekets egen bogbestand ikke var tilstrækkelig, efter at skolens elevtal efter ombygningen er vokset stærkt.

Der er foretaget hylderevision på skolebibliotekerne i Boldesager, Gammelby, Jerne, Rørkjær, Vestre og Østre skoler.

Personalet 31. marts 1953.

Overbibliotekar: Ingrid Vig Jensen.

Børnebiblioteket:

Børnebibliotekar: Grethe Norvang.

» Lise Langvad.

» Inge Uglvig Christiansen.

Kontorist: Elise Soelberg (4 timer daglig, fratrådt 1/8 1952).

» Svend Otto Olsen (4 timer daglig, tiltrådt 26/7 1952).

Medhjælper: Lilian Vagt.

Boldesager skole:

Skolebibliotekar: Lærer A. Skov Thomassen.

Medhjælper: Lærer Ingolf Mortensen.

Danmarksgades skole:

Skolebibliotekar: Overlærer Just Villumsen.

Medhjælper: Overlærer Th. E. Thomasen.

Gammelby skole:

Skolebibliotekar: Overlærer Jens Lambertsen.
Medhjælper: Lærer Viggo Nielsen.

Jerne skole:

Skolebibliotekar: Viceinspektør J. C. Skov Thomassen.

Rørkjær skole:

Skolebibliotekar: Lærer Villiam Pedersen.
Medhjælper: Lærerinde Ulla Worm.

Stormgades skole:

Skolebibliotekar: Overlærer Laurits Nielsen.
Medhjælper: Lærerinde Kristiane Sørensen.

Veldbæk skole:

Skolebibliotekar: Førstelærer Axel Knudsen.

Vestre skole:

Skolebibliotekar: Lærerinde Inga Wegeberg Olesen.
Medhjælper: Viceinspektør Vilhelm Christensen.

Østre skole:

Skolebibliotekar: Lærer Børge E. Hansen.
Medhjælper: Lærerinde Karen Mosegaard Mikkelsen.

Regnskabsoversigt.

Udgifterne til skolevæsenet 1952—53.

Lønninger, statens tilskud fradraget (lærere m. fl.) ...	1.690.429,47	kr.
De faste ejendomme (fradraget statens tilskud t. forrentn.afd.)	531.149,01	»
Drift af skolehave	2.416,16	»
Skolelæge m. v. (tilsk. fra amtet fradraget)	61.366,41	»
Skoletandklinik	163.875,18	»
Inventar og materiel	193.859,27	»
Brændsel, belysning og vandforsyning	208.844,79	»
Undervisningsmidler	325.885,82	»
Kontorholdsudgifter	88.221,12	»
Rengøring og rengøringsmidler	412.285,27	»
Befordring af børn til og fra sportsplads m. v.	6.985,36	»
Tilskud til lærer- og børnebogsamlinger	48.490,61	»
Forsikringer, herunder ulykkesforsikring	6.283,43	»
Ungdomsskoler, aftenskoler (statens tilskud fradraget)	85.400,54	»
Diverse udgifter	565.455,48	»
	4.390.947,92	kr.
Indtægt: skolepenge, husleje, varmebidrag m. v.	21.133,28	»
Kommunens samlede udgift	4.369.814,64	»
Statens og amtets samlede udgift (heri tilskud til medlem- og realskolen)	2.100.708,14	»
Kommunens, statens og amtets samlede udgift	6.470.522,78	kr.

Den gennemsnitlige udgift pr. barn i skolen og pr. indbygger.

	pr. barn	pr. indbygger
Kommunen i alt	557,02	88,78
Statens og amtets tilskud	267,78	42,68
Tilsammen	824,80	131,46

Som tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til delvis dækning af kommunens udgifter til skolevæsenet er i året 1952—53 indgået et beløb på 562.065,00 kr. Når hensyn tages hertil, bliver kommunens samlede udgift nedbragt til 3.807.749,64 kr., og den gennemsnitlige udgift bliver herefter for kommunen pr. barn 485,37 kr. og pr. indbygger 77,36 kr.

Efterskrift.

I og for sig er det forståeligt, at der af og til fra lærerorganisationernes side er udtalt ængstelse for overproduktion af lærere. Samtlige seminarier er fyldt indtil sprængning, og nye seminarier er opstået og er lige så stopfyldte.

Ligeså forståeligt er det vel, at man fra de bevilgende myndigheder nærer ængstelse for de store beløb, der bindes i skolebyggeri.

Og begge kategoriers ængstelse kommer af, at man forude ser en nedgang i fødselstal svarende til den store opgang, der satte ind 1940 med kulmination 1946 og derefter nogen nedgang.

For Esbjergs vedkommende kulminerede fødselstallet i 1946 med 1255, men siden 1948 har det ligget temmelig konstant på godt 1000.

Disse tal i forbindelse med fødselstal fra årene før 1946 indebærer, at timetallet i 1957 må skønnes at komme til at ligge ca. 13 % over det nuværende. Derefter vil timetallet — forudsat et stadig relativt fast fødselstal — langsomt falde, til det omkring 1966 må skønnes atter at ligge på højde med det nuværende.

Ud herfra lægges langtidsprogrammet med tilbørlig hensyntagen til den stejle stigning indtil 1957.

M. Hald.

| N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

<p><i>Administration, ledelse og tilsyn</i> 2—4</p> <p><i>Boldesager friluftsbad</i> ..... 49</p> <p><i>Efterskrift</i> ..... 65</p> <p><i>Forsømmelser:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Elevforsømmelser</i> ..... 18</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Lærerpersonalets fraværelse</i> ... 18</p> <p><i>Frirejser og ferie hjem:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Frirejser på statsbanerne</i> ..... 31</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Svagbørnskolonier</i> ..... 31</p> <p><i>Fritidsbeskæftigelse:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolevæsenets fritidsvirksomh.</i> 26</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolesvømning</i> ..... 27</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skoleroning</i> ..... 27</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolehaverne</i> ..... 27</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolebotanisk have</i> ..... 29</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolebio</i> ..... 29</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolescene</i> ..... 30</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skoleidrætsstævne</i> ..... 30</p> <p><i>Færdsetslære</i> ..... 48</p> <p><i>Lærerkrafter, deres antal, fordeling m. v.:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Oversigt over embedernes antal og fordeling</i> ..... 12</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Lærerpersonalets ugentlige timetal</i> ..... 17</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Til- og afgang i lærerpersonalet</i> 12</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Jubilæer</i> ..... 12</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Læreres kursus og studierejser</i> 13</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Årskursus</i> ..... 13</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Studiebesøg i Eskilstuna</i> ..... 13</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Studiebesøg i Stavanger</i> ..... 15</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Møder</i> ..... 17</p> <p><i>Oversigt over elever og klasser:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolesøgende og undervisningspligtige børn</i> ..... 9</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Klassetal og børnetal</i> ..... 10</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Gennemsnitsbørnetal</i> ..... 10</p> <p><i>Prøver og eksaminer:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Årsprøve</i> ..... 19</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Optagelse på statsskolen</i> ..... 19</p>	<p style="padding-left: 20px;"><i>Optagelsesprøven til Ixm</i> ..... 19</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Mellemskole- og realeksamen</i> ... 20</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Preliminærkursus</i> ..... 19</p> <p><i>Regnskabsoversigt</i> ..... 62</p> <p><i>Skolebygningerne:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Oversigt</i> ..... 5</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Antal undervisningslokaler og deres udnyttelse</i> ..... 7</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Særlige arbejder og nyanskaffelser</i> ..... 7</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Udlån af lokaler</i> ..... 8</p> <p><i>Skolepsykologisk arbejde</i> ..... 44</p> <p><i>Skolespareafdelingen</i> ..... 31</p> <p><i>Socialrådgivernes virksomhed</i> ... 48</p> <p><i>Sundhedsplejen:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolelægevæsenet</i> ..... 32</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolesundhedsplejerskernes virksomhed</i> ..... 36</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Tuberkulosekontrollen</i> ..... 37</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Taleskolen</i> ..... 38</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Om skolebørn og skolemøbler</i> 40</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skoletandplejen</i> ..... 42</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Skolebespisningen</i> ..... 43</p> <p><i>Udvekslingsrejser</i> ..... 22</p> <p><i>Understøttelser:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Elevunderstøttelser</i> ..... 22</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Tilskud til læreres deltagelse i kursus</i> ..... 22</p> <p><i>Virksomheder der er tilknyttet skolevæsenet:</i></p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler</i> ..... 52</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Esbjerg årskursus for lærere</i> ... 56</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Sydjydsk ungdomskostskole i Holsted</i> ..... 58</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>Esbjerg børnebiblioteker</i> ..... 58</p>
--	---

Skolepr. Esbjerg kommunale Skole-
vesen 1952-53.

21. SEP. 51 50 55

24. OKT. 61 ✓

